

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

I/185.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Mit fizet meg a most élő nemzedék?

Az 1989. évi XXXVI. törvényt az 1956-os népfelkeléssel összefüggő elítélések orvoslásáról az Országgyűlés az 1989. október 20-ai ülésén fogadta el. A törvény 4. §-hoz fűzött indoklás negyedik bekezdésének utolsó mondata így hangzik: „Az áldozatok részére kárpótlás fizetése azért nem lehetséges, mert ez méltánytalan terhet róna a most élő nemzedékre.” (Magyar Közlöny 1989. november 1-jei 78. szám.)

Viseli a most élő nemzedék a 40 év alatt törvénysértéseket elkövetők irrealisan magas nyugdíjterheit. Viseli az elmúlt évtizedek helytelen gazdaságpolitikájának adósság terheit. Fizeti a majd csődhelyzetet előidézők horribilis összegű nyugdíját, a részükre épített rezidenciák bekerülési költségét. Viseli a volt MSZMP KB titkárok és az MSZP vezetőinek több tízezer forintos fizetését, az MSZP elnökének Skandináv államokba tett látogatásának költségét. Ez mind a költségvetés terhére megy, hisze a 31 ezer főre csökkent MSZP tagok, vagy az ennél is kevesebb MSZMP tagok által befizetett tagdíjakból ezek nem fedezhetők.

A T. Ház szerint, azonban nem viselheti a most élő nemzedék annak a korábbi nemzedékből még élő pár ezer áldozat kártalanításának terheit. Pedig az akkori nemzedék viselte egy bűnös korszak törvénysértéseit, melynek során elvesztett mindent, sínylődött ártatlanul a hazai és idegen ország börtöneiben, lágereiben. Nyolc, kilenc, néhány esetben még ennél több év után kellett életüket a semmiből előlrol kezdeni. Az áldozatok erkölcsi, egzisztenciális, egészségi romlásból adódó és az anyagi kárai felmérhetetlenek, de egy mindenki számára elfogadható, megközelítően reális kártérítéstől az állami vezetés nem zárkozhat el! Nem, mert az Alkotmányunk XII. fejezet 55. §. (2) bekezdése kimondja: „Az, aki törvénytelen letartóztatás vagy fogvatartás áldozata volt, kártérítésre jogosult.”

Tisztelt Ház! Ellentmondás van az Alkotmány és a XXXVI. törvény indoklása között.

Dr. Keményfi Béla

NDK-ban tovább forog a történelem kereke

Lipcseben mintegy 200 ezren vettek részt a hét eleji megmozduláson, amelyen főként az újraegyesítést követelték a felvonulók. A tüntetők körbevettek az állambiztonsági szolgálat helyi székházát: feltételezéseik szerint ugyanis olyan iratokat őriznek itt, amelyekkel le lehet leplezni a helyi vezetők visszaéléseit. A hatóságok a feldühödött tömeg megnyugtatására engedélyezték, hogy néhányan – az őket követő televíziós forgatóstábnal együtt – bemenjenek az épületbe, s személyesen győződjenek meg róla: senki sem semmisítette meg a dokumentumokat.

A lipcsei megmozdulással egyidőben hatvanezres tömegtüntetés volt Karl-Marx-Stadt-ban és Magdeburgban, több tízezeren vettek részt a hallei és a drezdai megmozdulásokon, s kivonultak az utcákra Schwerinben és Cottbusban is. A megmozdulásokon tiltakoztak a korábbi vezetők korrupciója miatt, követelték az NSZEP megtisztítását, s a bűnösök felelősségére vonását.

Hétfőn közölték, hogy átadják a rendes légiforgalomnak azt a 15 repülőgépet, amelyet eddig párt- és állami vezetők utaztatására tartottak fenn. Klaus Henkes, az Interflug vezér-

igazgatója az ADN hírgyűnétségnek adott nyilatkozatában elmondta: a repülőgépek felét azonnal igénybe veszik charter-járatoknál, másik felét átalakítják a menetrend szerinti utasforgalom céljaira. A gépek – amelyek lehetővé teszik a zajos régi gépek kivonását – egyelőre még katonai repülőtéren maradnak, mert a polgári légitársaságokban nincs elég hangár és karbantartó kapacitás.

Wolfgang Schwanz tábornok, a Nemzetbiztonsági Hivatal vezetője a nyugatnémet Stern magazinban megjelenő, s előre közzétett interjújában kijelentette, hogy az NDK folytatja a nyugati országokban végzett felderítést, de szeretne együttműködni a nyugati titkosszolgálatokkal a terrorizmus és a kábítószerek-kereskedelem elleni küzdelemben. Hozzáfűzte, hogy a szolgálatot korábban „nem megfelelően” használták: a polgárjogi aktivisták ellen vetették be. Schwanzot már Hans Modrow miniszterelnök nevezte ki.

Az NDK külügyminisztériuma hétfőn felkérte az európai, közel-keleti és latin-amerikai kormányokat, hogy nyújtsanak segítséget a korrupcióval vádolt és a hét végén külföldre szökött Alexander Schalck-Golodkowski államtitkár elfogásához.

A magyar munkás tőkésíthető

(egy osztrák vállalkozó véleménye a 7. oldalon)

Tömegsírok Cseljuszkinban

(emlékezés egy emlékoszlop alatt 9. oldal)

A Baranya Megyei Termelőszövetkezetek Szövetségének elnöksége ülést tartott Pécsen, melynek legfontosabb napirendje: a tsz-kongresszus előkészítése volt.

(Fotó: Kapfinger)

Grósz Károly szerint:

Az MSZMP igazi ellenlábasa a jobboldal!

„Mi egy csattanós ütközés a néma lehagyáshoz képest?” jutott eszembe Fodor Ákos egysorosra, amikor Grósz Károly hétfőn este Pécsen, a Tüzér utcai mozgalmi házban tartott aktivüléssel bejelentette: vasárnap, reggeli adatok szerint az MSZMP taglétszáma megközelíti a 100 ezret. Elgondolkodóba ejtett ez a szám. Míg az MDF és SZDSZ – ahelyett, hogy összefognának – a körük csoportosult kiskoalíciókkal vívják egymás ellen küzdelmüket, s azon vitatkoznak, melyikük kezdte a rágalmozó hadjáratot (az MSZP pedig csak kullog az események után), addig a nevető harmadik, az MSZMP taglétszáma szép csendben százezerre duzzad. Én nem vonom kétségbe ezt a számot. S hogy alapos okom van erre, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az: immár negyedik hete Grósz Károly országjáró „körteskörútján” mindenütt zsúfolásig megtelt előadótermekben fejti ki politikai nézeteit (s toborozza az MSZMP tagságát). Hallgatóságra elsősorban a nyugdíjasok körében talál, mint történt ez hétfőn este is.

– Mi nem félünk attól, hogy az öreg pártja leszünk, sőt mi erre büszkék vagyunk. A nyugdíjasok érdekeit nyíltan és világosan vállaljuk, de emellett természetesen törekszünk arra is, hogy minél több fiatalat megnyerjünk – mondta a kongresszusi előkészítő bizottság elnöke, s szavait tapsokán fogadta. S ez a dörgő taps is jelzésértékkel szolgál, hogy nem is olyan csekély ez a bázis. Mert igaz ugyan, hogy a nyög- (bocsánat) nyugdíjat élvezők tenyerét az elmúlt négy évtized tette kergessé, de ugyanez a négy évtized az ő életük. Ezek az emberek pedig aligha tagadják meg a szocialista munkaversenyeket, a május elseji felvonulásokat, Kádár János csepeli beszédeit, a még oly szegényes túrós csuszás hétköznapiakat, hisz akkor egész életüket tagadnák meg – jutott még ez is eszembe, míg Grósz Károly az októberi kongresszuson végrehajtott „puccsról” beszélt, s figyeltem, hogy csügg a hallgatóság egy emberként a szónok szavain.

folytatás a 3. oldalon

Hazaérkezett Németh Miklós és Nyers Rezső

A repülőtéren rögtönzött villám-sajtótájékoztatót Németh Miklós elmondta: a szovjet-amerikai csúcstalálkozóról kapott moszkvai értesülések azzal a reménnyel kecsegtetnek, hogy folytatódik a két nagyhatalom közötti együttműködés és párbeszéd a bennünket is közvetlenül vagy közvetetten érintő, húsbavágó kérdésekről. Ugyanakkor – a találkozó jellege és az idő rövidsége miatt – nem volt lehetőség a magyarországi folyamatokról szót váltani, a tanácskozások napirendjén elsősorban a világ nagy térségeinek, gócpontjainak problémaköréi szerepeltek. A legfontosabb alapelveként fogalmazta meg mindkét nagyhatalom elnöke, hogy minden nép szabadon és önállóan dönti el a maga útját.

A Rizskov szovjet miniszterelnökkel folytatott kétoldali megbeszélésekre utalva Németh Miklós kitért arra: a magyar-szovjet áruforgalomban meglévő feszültségek megszüntetése érdekében kérte, hogy a gondok feltárását követően az áruforgalomban keressék

a megoldást, ne pedig hitelmegállapodásokkal. Néhány, Magyarország számára fontos termékcsoporthoz, így az alapanyagokhoz, az energiahordozókhoz és az olajszállítás kérdéséhez külön is kiemelte a magyar miniszterelnök. A megoldási módokra vonatkozó magyar kormány-állásfoglalást egyébként írásban nyújtotta át Moszkvában. Ebben a dokumentumban szerepel egyebek között a konvertibilitásra való áttérés a világpiaci árbázis használata mellett, továbbá a vállalati önállóság növelésének, valamint az állami kötelezettségvállalás visszaszorításának szükségessége is. Ezekről a kérdésekről egyébként a jövő év elején Szófiában megtartandó KGST-értekezleten fognak bővebben tárgyalni. A Rizskovval folytatott megbeszélésben szóba került a jamburgi közös beruházás kérdése is, ezzel kapcsolatban a miniszterelnök elmondta: a jövő héten az ipari miniszter és a kereskedelmi államtitkár Moszkvába utazik a részletek megbeszélésére.

Az olasz képviselőház külügyi bizottságában heves támadás érte Gianni De Michelis külügyminisztert, mert a kormány a parlament megkérdése nélkül terjesztette ki a fejlődő országoknak a külügyminisztérium által kezelt segélyalapjára Magyarország és Lengyelország jogosultságát. A kelet-európai reformországoknak szánt olasz „segélycsomag” egyik eleme, hogy ezek az országok igénybe vehetik a fejlődő országoknak járó kedvezményeket, a kedvezőbb kereskedelempolitikai elbánást és a segélyalapot is. Baloldali, köztük kommunista képviselők ezt törvénytelen eljárásnak minősítették. A fejlődőknek léte-

sített segélyalap eredetileg valóban csak a fejlődő országoknak szólt. Az igénybevétel kiterjesztése Lengyelország és Magyarország számára a kormány döntése volt, a parlament megkérdése nélkül. A külügyi bizottság vitatta a fejlődőknek szóló felhasználást is. Több esetben a kormányzat csak ígért, végül nem adott semmit egyes fejlődő országoknak, amelyek tiltakoztak. Venezuela jegyzékben tett szemrehányást az olasz kormánynak, mert egy megígért segélyt végül nem folyósított, és szintén kifogásolja az alap kiterjesztését a lengyeleknek és magyaroknak.

Csehszlovák helyzetkép

Urbanek és Adamec olyan időpontban érkezett haza Moszkvából, amikor a hétfői hatalmas Vencel téri tüntetés után egyre fokozódik a feszültség és mélyül a politikai válság. Hétfőn Prágán kívül tömegtüntetések voltak Brno és Pozsony belvárosában, más cseh és szlovák városokban, így Ceske Budejovicében, Ostravában, Liberecben, Kassán, Gottwaldovban, Hradec Kralovében, Olomoucban, Usti nad Labemben. Ez utóbbiban a diákok éhségstrájkjal is fenyegetőznek. A megmozdulásokon a prágai tüntetéshez hasonlóan a vasárnapi kormányátalakítás ellen, a kommunista párt továbbra is megtartott vezető szerepe ellen tiltakoztak, és a kormány le-

mondását, a kompromittált politikusok távozását és szabad választásokat követeltek.

A Polgári Fórum prágai sajtótájékoztatóján elmondották, hogy a mozgalom kormány- és állampolgári bizottság felállítását követeli annak kivizsgálására, személy szerint kik felelősek az 1968 augusztusi katonai intervencióért. Követelték az emigránsok és az 1968 után meghurcolt személyek rehabilitálását. Az 1968-as reformkommunistákat tömörítő Obroda hétfőn Prágában vitaestet rendezett „sztálinizmus Csehszlovákiában tegnap és ma” címmel, amelyen a résztvevők éles szavakkal ítélték el az elmúlt húsz év politikáját.

NSZK: jelentkeztek a gyilkosok

A legnagyobb nyugatnémet terror-szervezet kedden bejelentette, hogy a minap emberei végeztek Alfred Herrhausennal, a Deutsche Bank elnökével. A külföldi bűnszövetkezetekkel szoros kapcsolatban álló „Vörös Had-

sereg Frakció”, a RAF, levelet juttatott el egy bonni hírügynökségi irodába. Ebben a bankelnök elleni orvgyilkosságot, Herrhausen szolgálati gépkocsijának távirányítós-fotocellás gyújtószerkezettel való felrobbantását „kivégzésnek” tünteti fel. A RAF a nyugati ipari állam, a monopoltőke „fellegvárai” és fő képviselői ellen visel irtóhadjáratot.

Förster karlsruhei államügyész közlése szerint mind ez ideig még nem leltek forró nyomra a banditák országos kutatása során, noha a lakosságtól hat nap alatt összesen 850 bejelentés érkezett. Rendőrségi forrásokat idéző sajtójelentések szerint a belbiztonsági szervek bűnüldöző lajstromán ezekben a napokban két név áll az élen: Hors Meyer és Barbara Meyer.

A VILÁG HÍREI

– George Bush amerikai elnök hétfőn hazaérkezett Washingtonba, miután Brüsszelben tájékoztatta a NATO-szövetségeseket a máltai csúcstalálkozó eredményeiről. Ezzel egyidőben a hírügynökségi jelentésekben újabb részletek kerültek napvilágra Gorbacsov és Bush hétvégi találkozásáról. A Reuter brit hírügynökség jelentése szerint a máltai tárgyalásokon Bush elnök arra kérte Gorbacsovot, hogy a Szovjetunió újítsa fel diplomáciai kapcsolatát Izraellel. Geraszimov szovjet szöveg szerint viszont Gorbacsov egy – a KGB által készített „szigorúan titkos” – térképet adott át Bush-nak, rajta az összes olyan amerikai létesítménnyel a világon, amely veszélyt jelent a Szovjetunióra nézve. Bush állítólag megígérte, hogy a térképet tanulmányoztatni fogja a CIA-vel.

– Gorbacsov szovjet államfő és pártfőtitkár hétfőn, a Varsói Szerződés csúcstalálkozója közben számos tagország Moszkvában jelen lévő vezető politikusaival folytatott kétoldali megbeszélést. Külön találkozott Modrow keletnémet miniszterelnökkel. Mint kifejtette előtte, a Szovjetunió barátjának és szövetségésének tekinti az NDK-t, a Német Szocialista Egységpárt pedig továbbra is számíthat „az SZKP és az egész szovjet nép” támogatá-

sára. Külön eszmecsere-t tartott a szovjet vezető Urbánnal, a CSKP KB főtitkárával, valamint Ladislav Adamec csehszlovák kormányfővel. Egyebek közt arról beszélt ezen a találkozón, hogy a kommunizmusnak időben föl kell mémiük, mi mindent igényel a társadalmi élet megújítása. Gorbacsov és Ceausescu megbeszéléséről a TASZSZ szovjet hírügynökség igen röviden számolt be. A megvitatt általános témakörök felsorolásán túl csak annyit közölt, hogy „elvtársi légkörben, a nyílt véleménycsere szellemében” zajlott le a találkozó. Rakowskival, a lengyel kommunista vezetőjével Alekszandr Jakovlev, a szovjet párt Politikai bizottságának tagja folytatott különmegbeszélést.

– A Szovjetunióban jelenleg nem tartják időszerű kérdésnek a diplomáciai kapcsolatokat rendezését a Koreai Köztársasággal – állapította meg keddi kommentárjában a TASZSZ hírügynökség politikai szemleírója. Bár Szöul több kelet-európai országgal rendezte kapcsolatait, a Szovjetunió nem vizsgálta felül a koreai kérdést, és nem is változtatott annak megítélésén. Igaz, hogy a Szovjetunió az új politikai gondolkodás jegyében fejleszti Dél-Koreához fűződő nem kormányzintű kapcsolatát a gazdaság, a kultúra, a sport területén,

a diplomáciai kapcsolatok helyreállítására nincs napirenden – szögezte le Jurij Kornilov.

– A kétoldali kapcsolatok alakulására gyakorolt minden bizonnyal kedvező hatásán túlmenően, a világpolitikai folyamatokba ágyazva, ezen belül is elsősorban a kelet-európai fejlemények szempontjából tartják nagy jelentőségűnek Moszkvában Genscher nyugatnémet külügyminiszter látogatását. A kedden kezdődött tárgyalásokat megelőzően a TASZSZ megállapította, hogy a német egység kérdését – a probléma súlyossága ellenére – Moszkva kész megvitatni az új gondolkodás szellemében, amely feltételezi a másik fél álláspontjának és érdekeinek tiszteletét.

– A Jugoszláv államelnökség értékelése szerint a koszovói szerbek és emgorácok december 1-i ljubljanai nagygyűlésének meghirdetése, majd megtartásának megakadályozása, s ezt követően a szerb és a szlovén tagköztársaság kapcsolataiban bekövetkezett feszültség veszélyesen megrontotta az ország politikai helyzetét, kiélezte nemzeti és nemzetiségi viszonyát. Ez összességében azt eredményezheti, hogy nem lehet végrehajtani a gazdaság, a politikai intézményrendszer és a kommunista szövetség reformját, nem kerülhet sor

az alkotmány módosítására, s kedvezőtlenül alakulnak Belgrád nemzetközi pozíciói. A kollektív államfői testület Janez Drnovsek elnökletével megtartott hétfői üléséről kiadott közlemény hangsúlyozza, hogy az államelnökség alkotmányos felhatalmazása alapján minden tőle telhetőt megtesz a felmerült problémák megoldásáért. Megfelelő intézkedéseket foganatosít az ország köztársasági és tartományai, főként pedig Szlovénia és Szerbia viszonyának rendezése érdekében.

– Megalakult a Lvovi Magyarok Kulturális Szövetsége. Az ukrániai városban és környékén élők, a Kárpátaljáról elszármazott magyarok most létrejött szervezetének elsődleges célja a magyar nyelv és kultúra ápolása. A csaknem 200 alapító tag által elfogadott alapszabályzat leszögezi, hogy ebbéli tevékenységében a szervezet magyarországi és kárpátaljai kapcsolatokra is építeni kíván. A Lvovi Magyarok Kulturális Szövetsége alakuló ülése kifejezte aggodalmát és tiltakozását a Romániában élő Sütő Andrást és Tökés Lászlót fenyegető hatósági zaklatás miatt.

– A Külügyminisztérium meghívására kedden kétnapos látogatásra Magyarországra érkezett Benjamin Netanjahu izraeli külügyminiszter-helyettes. Netanjahu látogatásának első napján megbeszéléseket folytatott vendéglátójával, Kovács László külügyminisztériumi államtitkárral, és előadást tartott a Magyar Külügyi Intézetben. Az izraeli diplomatát fogadta Horn Gyula külügyminiszter.

Grósz Károly szerint:

Az MSZMP igazi ellenlábasa a jobboldal!

folytatás az 1. oldalról

A jogállamiságért, a demokratikus átalakulásért küzdő politikai pártoknak – bár kritizálni nincs jogom, csak az óvatosan fogalmazó hírlapíró jogán említem – itt az ideje félretenni az elmentéket, különben a végre igazi gazdasági eredményeket óhajtó két és félmillió nyugdíjas szimpátiáját veszítetik el, s az két és félmillió szavazatot! Tudom, a helyzet megítélése nem ilyen egyszerű – hiszen e vákuumot aligha a vétkes (MSZMP?) tölti majd be –, de tény, egyre nagyobb értetlenséggel fogadják az idősök a politikai csatározásokat, s mind többen ülnek be reménykedően egy-egy aktíválásra, hogy hallgassák a szónokot: mégsem válik értelmetlenné egész eddigi életük, s van remény a szocialista Magyarország felépítésére.

Ami az MSZMP jelenét s jövőjét illeti, Grósz Károly nem hagyott kétséget afelől, hogy ez a párt nem adta fel a harcot. Mi több, megrázta magát, rendezte sorait, s a baloldal egységére törekedve jobbot nyújt az MSZP-nek.

– Mert lehetetlen – mondta –, hogy az eddig egy sorban állók, mostantól egymással szemben álljanak. Az MSZMP igazi ellenfele a jobboldal, s az a legfontosabb feladat, hogy megakadályozzuk a további politikai jobbrtolódást. Kinyilatkoztatta azt is, hogy a marxista szellemi talajon álló, a fizikai és szellemi dolgozók érdekeit képviselő párttól senki sem vitathatja el azt a jogot, hogy az MSZMP jogutódjának tekintse magát. Mint a kizsákmányolás ellen küzdő, a bürokratikus centralizmust elutasító humanista párt szeretne a legerősebb baloldali képvisellel rendelkezni a parlamentben. A december 17-én kezdődő MSZMP XIV. kongresszusán „csupán” a vezetőséget választják meg, elfogadják a szervezeti és működési szabályzatot, s nyilatkozatot adnak ki a jelen belpolitikai helyzetről. Programot az idő rövidsége miatt, most nem

fogadják el, az majd a fél éven belül összehívandó XV. kongresszusra járul.

Grósz Károly a nagygyűlést követően a DÁTUM kérdéseire válaszolt.

– *Állít-e köztársaságielnök-jelöltet az MSZMP?*

– Én a vezetés nevében nem nyilatkozhatok, mert én csak a kongresszusi előkészítő bizottság vezetője vagyok. De az az érzésem, az újjá választott Központi Bizottság 17-én vagy 18-án dönt ebben a kérdésben.

– *Továbbra is fenntartja korábbi nyilatkozatát, mely szerint nem kíván az MSZMP-ben vezető funkciót betölteni?*

– Tartom magam olyan jó agitátornak, hogy meg tudjam győzni az esetlegesen rám szavazókat arról, hogy új fiatal főútkár álljon a párt élén. Ha a vezető testületbe beválasztanak, akkor természetesen ezt megtiszteltetésnek veszem.

– *Közeledik az év vége. Hogy vonná meg 1989 belpolitikai mérlegét?*

– A kérdés jogos, mert az embernek el kell végeznie a maga leltárát, s értékelnie kell a körülötte lejáratott eseményeket is. Lényegében erről szóltam előadásomban. Én úgy látom, az ország 1989-ben nagyot lépett előre a demokratizálódás útján. Azonban ezzel párhuzamosan kibontakozott egy olyan jobboldali politikai törekvés, amely nem kormányzási struktúraváltást, hanem társadalmi rendszerváltozást hirdetett meg. Én ezt tekintem jobbrtolódásnak és nem más. A Magyar Népköztársaság tekintélye a múlt évben s az év elején magasra szökkent, az év második felében – megítélésem szerint – visszaesett. Elvesztettük azt az előnyt, amit a múlt évben s az idei év elején reformtörekvéseinkkel elértünk, mert az utóbbi időben a kapkodás jegyei vehetők észre a vezetésben a végig gondolt, higgadt reformlépések helyett.

Cseke Hajnalka

NYILATKOZAT

A Szent Korona című lap, melyet a Jurta Színház ad ki, nevemet feltüntette a szerkesztők sorában.

Ezzel szemben ezúton kívánom kifejezésre juttatni, hogy a lap politikai irányvonalával nem értek egyet, s attól elhatárolom magam. Cikkeim ottani megjelenését megtiltottam, így csak beleegyezésem nélkül közölhetik azokat.

A továbbiakban hangsúlyozom, hogy a „Magyar Nemzeti Unió” tagjainak sorából a Mindszenty Emlékbizottság kivált, egyidőben a megszűnéssel. Így jogtalanul szerepel a lap (Szent Korona) hátulján. Az Emlékbizottság 1989. nov. 24-én oszlott fel, átadva helyét egy egyházi Mindszenty Társaságnak.

Stoffán György
a Mindszenty Emlékbizottság volt elnöke
író, újságíró

Baranyai Falupárt: közgyűlés sok-sok kérdőjellel

Pártot alakít a Baranya Megyei Faluszövetség

A hét közepén Pécsváradon került sor a Baranya Megyei Faluszövetség közgyűlésére, amelyen a résztvevők elhatározták: a közeli jövőben pártot alakítanak. Máris megbízták egy bizottságot a minimális létszámra tervezett párt megszervezésével, egy másikat pedig azzal, hogy alkalmas jelöltek keressen a négy vidéki baranyai körzetben.

A közgyűlés ezen túlmenően megbízást adott a Faluszövetség választmányának arra, hogy a választásokig tartó időszakban keressen más pártok képviselői között is olyan szövetségeseket, akik magukévá tudnák tenni a szövetség által kitűzött célokat.

Ennek a napnak másik nevezetes eseménye volt, hogy a Faluszövetség vendégül látta a Pénzügyminisztérium két munkatársát, akik a készülő tanácsi költségvetési reformot ismertették, illetve megpróbálták válaszolni az immár 63 község képviselőiben jelen lévő tanácselnökök és községi előljárók kérdéseire. Persze a választásra igazából Békési László pénzügyminiszter lett volna hivatott, de hiába adtak a tárca vezetőjének tág lehetőséget a meghívás időpontja megválasztására, ő végül is csak munkatársait küldte.

A Pénzügyminisztérium egyébként még széles körben megvitatandó reformterveit dr. Varga Sándor főosztályvezető-helyettes ismertette. E szerint az 1991-től bevezetendő új költségvetési rendszer három lábon állna. Az egyik lenne a helyben maradó személyi jövedelemadó, a másik az állami támogatás – amely a „enyegéket” próbálná az átlaghoz közelíteni – s a harmadik a helyi adók rendszere.

A Pénzügyminisztérium tervezete a csaknem vitáig fajuló fórum során kívülről szemlélő számára kártyavárként dőlt össze, úgy tűnt, minden ízében megkérdőjelezhető. Még az a kétmillió forint is csaknem mosoly tárgyává lett, amelyet minden tanács megkapna az áttámasztásának finanszírozására. Valaki ugyanis példák illusztrálta, mennyit is ér ma kétmillió forint: „Ebből nem lehet egy kutat fúratni, és nem lehet megépíteni egy kilométer utat sem...”

A helyben maradó személyi jövedelemadókkal az a baj, hogy ahol igazán szükség lenne rá, ott gyakorlatilag nincs is. Ugyanez a helyzet a tervezett, az eddigi helyébe lépő vagyoni típusú, forgalmi típusú vagy úgynevezett kommunális (az idegenforgalmi- és üdülőhelyi díjak helyébe tervezett) adókkal. Ugyancsak égből kiáltó dolog – s ez még(?) a jelen –, hogy az állam megadóztatja az adózott jövedelmekből fizetett TEHO-t, ami némi reményt jelent az önerőből kieszközölt fejlesztések-re.

Wekler Ferenc, a Faluszövetség elnöke, s egyben a nemzetiségi által lakott Mecsek-nádas tanácselnöke azt vetette a pénzügyi kormányzat szemébe, hogy a reformtervezetben a „halvány árnyéka sincs” a nemzetiségi politika támogatásának. Miből lesz pénz új nemzetiségi óvodákra, iskolákra és a tanárok fizetésére...?

A tanácskozás konklúzióját a hetvehelyi tanácselnök fogalmazta meg: ez a tervezet csak arra jó, hogy a szakadékok tovább mélyüljön a városok és a többszörösen hátrányos helyzetű falvak között.

Lékö Sándor

Pozsgay – Antenne-2

A magyar államminiszter Kelet-Európából elsőnek, s a külföldi politikusok között másodiknak szerepelt meghívott vendégként az egyik legnépszerűbb és legnézettebb francia politikai fórum műsorban. A francia állami televíziós adó igen sok vendéget hívott meg a Franciaországban élő magyarok közül – Fejő Ferencről, az ismert történésztől és publicistától egészen Michel Gyarmathy-ig, a Folies Bergeres igazgatójáig. Ott voltak a fontosabb francia politikai pártok képviselői.

A több mint egy órás adás rendkívül széles kérdéskört fogott át, a magyar politika és gazdaság helyzetétől kezdve a nemzetközi politika néhány kérdésén és a nemzetiségi kérdésein át az interjúalany személyes politikai pályafutásáig. A magyar politikai helyzetről Pozsgay Imre derűlátóan nyilatkozott. Bár elismerte, hogy a népszavazás után a politikai élet bonyolultabbá vált, úgy vélekedett, hogy a demokratikus fejlődés útja visszafordíthatatlan, a demokratikus intézmények fokozatosan létrejönnek, s a tavaszra esedékes parlamenti választások meghozzák azt a stabilitást, ami nélkülözhetetlen a politikai és a gazdasági továbblépéshez egyaránt.

A leghatározottabban elutasította azt a feltételezést, hogy az új demokratikus keretek között helye lenne bármilyen szélsőséges, vagy éppenséggel fajüldöző, antiszemita politikának, és

azt hangoztatta, hogy a politikai folyamatokban bekövetkezik a szükséges letisztulás.

Lehetségesnek tartotta, hogy egy általános leszerelési megállapodás lehetőségéből kiindulva a szovjet csapatok már két-három éven belül teljesen kivonulnak Magyarországról. Magyarország – hangoztatta az államminiszter – az elmúlt időszakban már teljesen szuverénül hozta meg döntéseit.

Erdélyről szólva nyomatékosan alá húzta: nem magyar-román vitáról van szó, hanem az emberi jogok érvényesítésének kérdéséről. Ha Romániában demokratikus politikai fordulat következne be, ha a határok megnyílnának, az emberi kapcsolatok útjában nem állnának akadályok, ez a kérdés önmagától megoldódna. Magyarországnak nincsenek területi igényei – Európa egészének kell elérnie, hogy Romániában érvényesüljenek az általános emberi, ezen belül a nemzetiségi jogok is.

A kérdések között – nyilvánvalóan francia belpolitikai okokból – szerepelt az is, mi a véleménye az FKP főtitkárnak, Georges Marchaisnak arról a kijelentéséről, hogy Kelet-Európa mérlege, az ismert súlyos hibák ellenére, az elmúlt évtizedekben egészében véve pozitív. Magyarországra vonatkozóan általánosságban ez nem igaz – hangozott a válasz.

COCOM vagy nem COCOM?

Csak a nyugatiaknak van féltlenivalójuk?

Manapság nálunk a „létező szocializmusban” divat COCOM-ozni, emlegetni ezt a nem nagyon ismert, titokzatoskodó szervezetet, és felháytor-gatni, hogy a Nyugat eme idejémtúlt, vaskalapos intézménye gátolja a technológia természetes körforgását, akadályozza a tudományos-műszaki ismeretek, főképpen az ezeket megtesztelő árucikk forgalmát. Arról ritkábban esik szó, hogy vajon a COCOM léte miatt méltatlankodó szocialista országokban miért nem alakult meg a COCOM keleti megfelelője. Miért van az, hogy az elmúlt négy évtizedben – mert a COCOM 1949 óta működik – főképpen a Nyugatnak volt féltlenivalója a nemzetközi kereskedelemben?

A COCOM a „koordinációs bizottság” angol nyelvű megfelelőjének rövidítése – teljes nevén: Coordinating Committee on Multilateral Export Controls, vagyis több tagország közös exportellenőrző szerve. Tagja ma – Izlandot kivéve – minden NATO-ország, valamint Japán és Ausztrália. Ez az intézmény kétségkívül hidegháborús termék. Főképpen azért létesült, hogy a kommunista országok ne vehessék meg egyszerűen „a piacon” azokat a drágán kifejlesztett és a legmagasabb szintű technológiát képviselő termékeket, amelyek egykönnyen

katonai célokra is felhasználhatók. A félelem egyszerűen megfogalmazható: a Nyugat egy háború esetén éppen a nyugati technológiától szenvedhet vereséget. A „Keleten” eközben a COCOM tiltólistáit emlegették, felpanaszolták a megkülönböztetést – ahelyett, hogy a kulcsszót emlegették volna gyakrabban: ez pedig a nagybetűs PIAC.

Amíg ugyanis a nyugati technológia – a katonai is – a piacon kelt el, s előbb-utóbb még a legszigorúbban ellenőrzött katonai titkok is valamilyen korszerű árucikk formájában megjelennek az üzletek polcain, addig „a Keleten” szigorúan titkos „objektumok” falai között folyt a fejlesztés, számlálatlan állami pénzeket, amely ráadásul nagyritkán és nagyon megkésve fizetődött ki a belső és a nemzetközi kereskedelemben.

Erdemes lenne felmérni, hogy az amerikai katonai és újtechnológia fejlesztésének hány és hány terméke, mellékterméke kapható ma a piacon elektronikai cikk, vagy egészen mindennapos, de a maga nemében kiváló áru formájában. A keleti titkok árucikké lefordítható formuláit pedig jószerivel ma is páncéltérvekben őrzik. Nemigen lehet kétségbe vonni, hogy a szovjet újtechnológia adhatna néhány tippet – és árucikket – a keleti fejlesztőknek, fogyasztóknak.

Nagy tévedés azt hinni, hogy a COCOM-ot kizárólag katonai okok hívták életre: könyörtelen gazdasági szempontok is indokolták. Egyáltalán nem volt ritka, hogy a szocialista országok – feledve a nemzetközi kereskedelem és pénzügyek ugyancsak nemzetközi törvényeit, szokásjogát – egyszerűen lekoppintották a Nyugaton óriási pénzeket kifejtelt termékeket, anélkül, hogy egy fityingt is fizettek volna a licencekért, találmányokért. (Más dolog, hogy a koppintással létrehozott szocialista termék nem volt éppenséggel azonos az eredetivel.)

Ez idő tájt Kelet-Európában alakulófélben vannak a „jogállamok” – feltehetően a jogállamiság kiterjed majd a nemzetközi kereskedelemre is. Kelet-Európa forradalma pedig végre közelebb látszik hozni azt az időszakot, amikor már nem katonásdit játszik a világ, az ablakon kiszórva-öntve mérhetetlen összegeket rafinált haditechnika formájában, milliós hadseregek fenntartásával.

A COCOM felett tehát lassan elszáll az idő – a hangsúly a folyamatos jelenidőn van. A Nyugat óvatos, katonai és üzleti szempontok miatt egyaránt. Annyi bizonyos, hogy amilyen mértékben kinyílik a „Kelet” a világ felé, olyannyira bizonytalan a COCOM jövője – hiszen máris komoly vita folyik létjogosultságáról.

Gorbacsov Strassbourghban az Európa Parlamentben már sürgette a COCOM felszámolását. A Nyugaton azonban érhetően az Egyesült Államok véleménye a döntő – Washington pedig egyelőre kivár: azt állítja, hogy a Varsói Szerződés tagállamainak ipari potenciálja még mindig 60 százalékban a hadiipar szolgáltatásban áll, így lehetetlen a COCOM tilalmi listájának eltörlése. Módosításról azonban lehet szó...

A COCOM felett az ítéletet végsősoron éppen a méltatlankodók fogják kimondani azzal, hogy átalakulnak: nemcsak egyenlő jogaik, de egyenlő kötelezettségeik is lesznek a nemzetközi porondon, s ellenfeleikből partnerekké válnak minden tekintetben. S ha ez bekövetkezik, akkor a nagybetűs „PIAC” és a kereskedelem végez a COCOM-mal. Talán eljön az idő, amikor senki nem törődik azzal, hogy egy számítógépet katonai célokra is lehetne használni, vagy hogy egy különleges, zajt alig ütő hajócsavarnak komoly katonai jelentősége van. Talán az is megeshet majd, hogy magyar cégtől amerikai cégek vásárolnak licenct, netán magyar terméket „koppintanak”. Addig pedig: a COCOM...

Fodor György

Bevásárlóturizmus? Nyet!

Kompország ismét a keleti parton

Más országok áruai már csak mássággal, szokatlanságukkal is vonzóak – hát még, ha olcsóbbak is a hazainál! Ember legyen a talpán a turista, ha elment tud állni a kísértésnek! Azaz, dehogyan; miért is állna ellent, ha egyszer van pénz a zsebében?

Bevásárlóturizmus volt, van és lesz is, amíg az államhatárok nem egyszerűen csak közigazgatási határok, hanem gazdasági határok is, és amíg emiatt az árak a határ két oldalán lényegesen különböznek egymástól. A bevásárlóturizmusra kétféle módon lehet reagálni. Lehet úgy, mint Ausztriában, ahol a magyar bevásárlórohalmok első jelére műszaki áruházakká változtak még a csűrök is, út mellé rakott konténerekből kellett magukat a videók, legelőket lepte el a fél Európából sebűben összevásárolt használt gépkocsik. Vagy lehet úgy, ahogy a keleti blokk országaiban szokás: hisztérikus propagandakampánnyal, az idegeneket okolva a „szocialista” gazdaságban törvényszerű áruhiányért és szigorú adminisztratív intézkedésekhez. Evente csak egy beutazást engedélyeznek, mint Litvániában, egyszerűen lezárnak a határokat, mint Romániában, a hiánycikkeket csak személyi igazolványukat felmutató belföldieknek eladni, mint az NDK-ban, megtiltani gyakorlatilag mindennek a kivételét, s az ellenőrizhetőség érdekében válogatás nélkül elszámoltatni minden be- és kiutazót még a rajta lévő gatyák számával is, mint Csehszlovákiában... „Nyugat” és

„Kelet” eltérő reagálása mögött az európai kereskedő és a keleti despota eltérő szemléletmódja húzódik meg.

Magyarország hídország Kelet és Nyugat között – szeretnénk hinni. Kompország – mondja az író –, amely ide-oda ingázik a két part között. Kompország – látjuk –, amely elindul Keletről, tekintetét a Nyugatra függesztve, aztán a megszokás kötele visszarántja és hozzácsapja a keleti part-hoz.

Most is ez történt. „Európai értékekre fogékony” kormányzatunk egy darabig nem reagált az ország déli és keleti végeiről hallatszó panaszáradat-

ra. Már kezdtünk volna bizakodni, hogy talán ezúttal mégis a jó példát követjük majd. De nem. A kormányzat ismét az „olcsóbb” megoldást választotta: ahelyett, hogy hitelekkel, kedvezményekkel ösztönözte volna a bevásárló turisták rohamait felfogni képes új üzletek nyitását, hogy – ha belföldről nem megy, hát olcsó importtal – gondoskodott volna a hazai fogyasztást kielégítő árualapokról, rendezetet hozott és megtiltotta az élelmiszerek kivételét. „Tehermentesítve” ezzel nemcsak a valóban kétségbeesítő helyzetben lévő, mert fölkészületlen keleti és déli országok kereskedőit, ha-

nem a nyugati végek évek óta az oszt-rák bevásárló turistákból élő vállalkozóit is. Egy normális ország normális kereskedő ugyanis abból élnek, hogy eladják az árujukat jó áron, haszonnal, annak, aki megveszi. S ha elfogy az áru, rendelnek helyette másikat. Attól, akinek van, mert megtermelte, s hajlandó – jó áron, haszonnal – eladni. Így működik és gyarapodik egy normális ország. Tudják ezt – elméletben – azok a jól képzett szakemberek is, akik a kormányzati munkát végzik. Am egy régi döntési struktúra kény-szerpályáin a gyakorlati „eredmény” mégis az ellenkezője az ésszerűnek. De ha valóban szilárdan hiszik, hogy kiviteli tilalmakkal lehet belföldi áru-bőséget teremteni, akkor javasolok nekik egy helyszíni szemlét egy román húsboltban és egy keletnémet zöldsé-gesnél.

Láng György Géza

Üzenet Derzsi úrnak

Komfort van a vonaton

zó”, annak se jut. Nincs is olyan nagy baj miniszter úr, amikor a nyári meleg miatt még jót is tesz a lépcsőn utazás okozta felfrissülés, a baj (?) akkor van, mikor téli időben is kívánják látni az embert. Akkor viszont a lépcsőn utazni mutatványnak is rossz látvány, hogy ne mondjam undorító-an hideg.

Persze, Önt ez a tény egy csöppnyire se zavarja! Meleg szobájában, kényelmesen ülve a fotelban, nézve a televízió egyik csodás reklámját, bízza csak el magát, hiszen abban a rek-

lában nem akármit mutatnak mint, hogy komfort van a vonaton.

Abban a reklámban, azon a vonaton, nem komfort amire invitálnak, az maga az álom. Az Ön álma, miniszter úr. Plüss ülőalkalmatosságok formátumai, süppedő szőnyeg, csinos, nem bármit „cipelő” pincéző... minek az illuziórikus fogásokat sorolni. Így utazni Ócsénytől Szekszárdig? Nem, ez több, mint vicc. Tartok tőle, hogy mint reklám nem is olcsó.

Derzsi úr! Üljön a valóság vonatára is, jöjjön ide is el – reklámjából kilepve – örömködni!

Jaj, majd elfelejtem: ne felejtsem bérletet váltani!

(petőfi)

Hazudtak itt sokszor és oly sokat, a vonat bevonatára sem bírta elvontatni még Pusztaszabolcsig sem, nemhogy Ócsényig. Fogadok, a miniszter úr, igen, a Derzsire gondoltam, azt sem tudja mi az, és hol van az Ócsény.

Nos, Derzsi úr, Ócsény egy megyeszékhelytől éppenséggel eléggé közeli község, ahonnan – uram bocsá – veszik lakosai a bátorságot és munkahelyükre vonattal igyekeznek érkező. Érkeznek is a sínen futó „jószág” mivoltával, de hogyan?! Bevonatározva. Úgy ám! Merthogy nemcsak az utasfülke előtti peronra, de gyakorta még a lépcsőre sem jut hely, s lett legyen oda kisgyerekekkel „áhító-

Dátum vitaiskola

Vezeti: dr. Bóra Ferenc

A menedzselő vitastílus

Menedzselni a vitában akkor lehet, ha a vitafelek és a vitavezetők rendelkeznek e feladathoz szükséges készségekkel és képességekkel. A vitában helyet kapnak az új feladatok, elgondolások, átszervezések, tervek, kezdeményezések, s a beosztottak jó elképzeléseinek felkarolása. A menedzselés alapfeltétele a kreativitás (képzőerő, újító szándék, rugalmasság, a változtatás kockázatának vállalása, fejlesztő és adaptációs tevékenység), melynek párosulnia kell kapcsolatteremtő és megtartó szándékkal, folyamatos és fejlődő együttműködéssel. Olyan technikákra van szükség, amelyek feltárják a valós információkat, másrésztől a menedzsernek rendelkeznie kell szuggesztív erővel, melynek igénybevételével saját elképzeléseit elfogadtatja, s a vitafeleket a végrehajtásra mozgósítja.

A menedzser segítőkészsége a vitapartnerek figyelmes meghallgatásában, támogatásában, mások önbecsülésének és aktivitásának növelésében nyilvánul meg. A menedzselő viták és vitavezetők célja: megteremti a racionális vita feltételeit, összehangolja a résztvevők véleményeit és álláspontjait, megteremti az együttes köteleességvállalást, segíti a vitába bekapcsolódókat a nehéz helyzeteken való átgondoláson. A maximális szabadság megteremtésével lehetővé teszi az önállóság többletében rejlő energiák érvényesülését.

A menedzselő vitastílus újszerű – a menedzselés elméletének adaptálását

– igényli a vitában. „A menedzselés azt jelenti, hogy gondoskodunk a feladatok elvégzéséről – állapítja meg Bill Scott–Sven Söderberg szerzőpáros. Ebből következően a jó menedzsernek pontosan tudnia kell, mik a FELADATOK: Munkája során szervez, ösztönöz, katalizátorként működik, és gondoskodik a fejlődésről...”, figyelmet fordít az ésszerű ellenőrzésre, biztosítja a vita eredményességét, a továbbhaladás folyamatos mérlegelését és az eredményes megoldásra törekvést.

A vitára ösztönzés legfőbb tényezője a menedzser vitavezető: személyes varázsa, különleges kisugárzása, jó kedélye, melegsívűsége, pozitív gondolkodása, nyíltság iránti fogékonysága, őszintesége, bizalma a vitapartner iránt, előrelátó gondolkodása, serkentő hatások biztosítása, elismerő megnyilatkozása.

E vitastílus alapos megismerése érdekében felsorolandók a legfontosabb feltételek, ilyenek: a biztos és reális informáltság, csak ezek birtokában fogalmazhatók meg a konkrét és távlati feladatok. A tudás nem csupán tények, ismeretek birtoklását jelenti, hanem a szakmai kompetenciákra és a módszerekre épített alkalmazás képességét is. A nagylelkű vitavezető úgy menedzseli a vitázókat, hogy elősegíti érvényesülésüket. A természetes viselkedés a vitavezető részéről modell biztosít a nyíltság és az őszinteség követésére. A jó szervezés biztosítja a gazdaságos időbeosztást, a „mit, mi-

ért, miként” rendszerező szempontokra való válaszadást.

Menedzselő vitának különböző fázisai vannak. Új, izgalmas, a korábbiaktól eltérő kérdések exponálása az első szakasza a vitának. A témák gyakran váratlanok, nyíltságuk következtében meghökentetőek, kendőzettelennül őszinték, a résztvevők szempontjából megteremtik az érdekeltséget. A menedzser exponálja a kérdéseket. A második fázisban a vitapartnerek bekapcsolódnak a vitába.

Ez izgalmat, várakozást, feszültséget kelt bennük, új lehetőségeket tár fel számukra. A vitavezető menedzselő irányítása lehetővé teszi, hogy önkéntes alapon a hozzászólók részleteket vállaljanak, melyek egyrészt új lehetőséggel járnak, másrészt pedig eddig nem ismert emberekkel való találkozás lehetőségét teremti meg.

Ezt követi az alkalmazkodás fázisa, melyben a lehetőségek mellett megjelennek a korlátozó tényezők is. Az új helyzetet fokozatosan lehet elfogadni a vitában. A valóságot érvek, ellenérvek következetes ismertetésével érdemes feltárni, majd a legjobb képességek szerint – a lehetőségek figyelembevételével a menedzser tanácsait, javaslatát mérlegelve – a helyes megoldást meg kell keresni.

A következő fázisban a kiaknázás szakaszában – a vitafelek aktív közreműködéssel – megismerik a vitatott téma érték kategóriáit, az elismerés és a megbecsülés módjait.

Ha a vitában sok az apró zavaró mozzanat, a vitafelek között kialakul a gyanakvás és a bizalmatlanság, a kooperáció helyett előtérbe kerül a vetélkedés.

A menedzselő vitavezető e negatívumok elszámolására három megoldást alkalmazhat.

Felderítésre is szükség van az eszmecsere kezdeti szakaszában: a vitában szembenálló felek szószaporítás nélkül tisztázzák, milyen ellentétek vannak az érdekekben. Feltárandó egymás célja, az együttműködés formái.

Problémamegoldás keretében felvetik azt a felismerést, hogy a mely kérdésben, milyen nehézségeik vannak. A szemben álló vitalkozó felek nem választhatják a passzivitást (a probléma elhallgatását, a tehetetlenséget). A „füstölés”, az egymás elleni acsarkodás, a problémák elmérgesedése helyett a megoldás keresése, az együttműködés lehetőségeinek megteremtése vezethet célhoz.

A különbözőség hasznosításának megoldására is vannak a menedzser vitavezetőnek megoldásai. Elsősorban minden mellékszándéktól mentesen számba veszi, hogy a vita résztvevőinek milyen érdekei vannak, amelyekben különbözőségei mutathatók ki. Kikapcsolja a marakodást, s megvitattatja, miként kezeljék az érdekkülönbözőségeket. Előfordulhat, hogy az egyes személyek, csoportok olyan eltérő erényekkel rendelkezhetnek, amelyek kiegészítik egymást, így a vita végeredményeként kölcsönösen hasznosíthatják a pontosan körvonalazott különbségeket. Azok kapnak megbízást egy-egy kérdés megoldására, akik az eltérő területekhez jobban értenek, mint a többiek. Így menedzseli a vitavezető a hozzáértőket (szakértőket), a nagyobb energiával rendelkező vitapartnereket, a téma iránt mélyen érdeklődőket.

Dr. Bóra Ferenc

Nagyszerű lehetőség

– A Csehszlovákiában kibontakozó forradalom nagyszerű lehetőséget teremt arra, hogy a magyar kisebbségi jogokat összekapcsoljuk az egyetemes emberi jogokkal – veszi át a szót Huncik Péter orvos. – Ha mozgalmunk nevében ott áll is a „magyar” jelző, nemcsak a magyarokra építünk. Együttműködünk a Nyilvánosság és Erőszak Ellen elnevezésű szlovák polgárjogi mozgalommal, amely már november 21-én szolidaritási nyilatkozatban üdvözölte a csehországi tömegmozgalmat. Grendel Lajos szlovákiai magyar író és a dunaszerdahelyi Szigeti László képvisel bennünket ebben. A november 26-án lezajlott pozsonyi szlovák–magyar tömeggyűlésen Grendel is beszédet mondott. Úgy gondoljuk, hogy ez idő szerint célszerűen volna valami egységes és a szlovákok kezdeményezéseitől mereven elkülönülő magyar szervezetet felállítani. Ez csak elriasztana sok olyan szlovák embert, akire még hatnak a nacionalista jelszavak.

(Ez a politikai célszerűség és tapintat indokolják, hogy most senki se követeljen területi autonómiát a magyar kisebbség számára Szlovákiában.

Kassa környékéről kiindult ilyen kezdeményezés, de a pozsonyi és nyugatszlovákiai magyarok kijelentették: ez most hiba lenne.)

– A Független Magyar kezdeményezésnek – folytatja most megint A. Nagy László – Pozsony és a Csallóköz vidéke a bázisa. Dunaszerdahely, Vág-sellye, Érsekújvár, Galánta, Nagymagyar... Eddig mintegy nyolcszázankilencszázán írták alá felhívásunkat.

– Csak idejélmúlt adatokat közölhetünk – jegyzi meg Barak László –, mert úgy fölgyorsultak az események, hogy alig győzzük követni. A csatlakozáshoz különben az aláírás elegendő – szorosabb szervezeti formákat nem építünk ki, nincs formális belépés, igazolvány, tagdíj...

– Mi a helyzet a Csemadokkal, az ottani magyar kulturális egyesülettel? – kérdezem A. Nagy Lászlót.

– Ez tőlük függ. A Csemadok vezetői között sok az óvatos ember... Egyesek közülük talán túlzásba is vitték az engedelmisséget. De máris sok Csemadok-alapszervezet üdvözölte mozgalmunkat. A szervezet elnöksége viszont a közelmúlt napokban közzétett állásfoglalásában nem vallott

egyértelműen színt. Ettől függetlenül mi úgy véljük, hogy a Csemadok fontos kultúraszervező erő lehet egy demokratikus, megújult Csehszlovákiában. A direkt politizálás azonban nem feladata.

1945-tel és 1968-cal szemben ma nagyobb reményekre jogosítják a fejlemények a magyar kisebbséget. Nem alapítalan a bizakodás, hogy ezúttal a demokratikus átalakulást nem tudja majd megnyergelni a szlovák nacionalizmus. Az elmúlt huszonegy évből sok szlovák is levonta a tanulságot. Jellemző, hogy a Független Magyar Kezdeményezés emberei épp szlovák írók figyelmeztették, hogy legyenek körültekintőek, mert a szlovák nacionalizmus miatt nagyfokú az érzékenység. – November 17-én Prágában a cseh és a magyar ellenzék tárgyalásain a cseh demokraták kijelentették: támogatják a magyar kisebbség demokratikus követeléseit. (A magyar–csehszlovák demokratikus együttműködési bizottság augusztus 26-án alakult, ez volt a második ülése.)

Befejezésül megkérdeztem szlovákiai magyar barátinktól, hogyan fogadják Csehszlovákiában Habsburg Ottót magyar közéleti személyiségként. – Megválasztása bizalmatlanságot szülne, ártana a magyar–csehszlovák viszonyoknak – mondotta dr. Huncik.

Gadó György

Az elhagyottak tűnő, földszintes kis ferencvárosi ház mélyén szerény, kétszobás lakás. A könyvespolcokkal kibélelt értelmiségi hajlékban most tucatnyi vendég: magyar újságírók három szlovákiai magyart hallgatnak. A. Nagy László Pozsonyból, Barak László és Huncik Péter Dunaszerdahelyről egy új polgárjogi mozgalom képviselőjében azért jött Budapestre, hogy tájékoztatást adjon a Független Magyar Kezdeményezésről. Lapunk néhány napja közölte e mozgalom Elvi Nyilatkozatát.

– Csehszlovákiában rohannak az események – mondja A. Nagy László –, és amit mi november közepén mérész megnyilatkozásnak szántunk, néhány nap múltán épp csak hogy megfelelt a nap követelményeinek. Mozgalmunk a november 17-i prágai eseményektől függetlenül november 18-án született meg Vágsellyén. Huszonketten hoztuk létre. Előzménynek tekinthető a június végén létrejött pozsonyi Magyar Pen Club, és vannak más, rokon jellegű szerveződések is: a magyar diákok mozgalma, a színészek akcióegysége és Dobos László kezdeményezése, a Fórum. Valamennyinek az emberi és állampolgári szabadságjogok kivívása, megvédelmzése a célja.

– És a magyar kisebbségi követelések?

Vihar a szegedi Sajtóházban

Tíz eladott példány többet ér, mint egy jó cikk...

Most egy, kettő, esetleg öt napilap lesz Szegeden, illetve Csongrád megyében? Ezt még senki sem tudja, noha a megyei sajtó hasábjain már hetek óta folyik az eltérő érdekek vezérelte sajtóháború. Ebben kiváltképp a Csongrád Megyei Hírlap jár az élen, melynek főszerkesztője, Nikolényi István, elsősorban pénzügyi-gazdasági megfontolásokra hivatkozva fenn hirdeti: a megyei kiadó képtelen nap mint nap két újságot gazdaságosan előállítani. Szerinte a két napilap – a másik, a 80 éves múltra visszatekintő Délmagyarország – fúziója elkérülhetetlen.

Az elsősorban Szegeden népszerű és igen olvasott Délmagyarország újságírói ezzel szemben azt hangoztatják, ha megfelelő kezekbe kerülne a kiadó vezetése, irányítása, mindkét lap megállna a saját lábán. De leginkább a készülő (?) átszervezés során bevetett módszerek és egyes személyek ellen van kifogásuk. Így az ellen is, hogy a többséget terrorizáló, és a kiadó reformját megakadályozó kisebbségnek titulálják őket.

Nicolényi István öt évvel ezelőtt egyszer már volt főszerkesztőjelölt a Délmagyarországnál, azonban mégsem ő lett a lap első embere, hanem Sz. Simon István. Pályafutása azonban nem tört meg, hiszen nem sokkal ezután a Szegedi Szabadtéri Játékok igazgatója lett. (Legutóbb kétmillió veszteséget voltak kénytelenek elkönyvelni. De szabadtér ide, a színház közelsége oda (korábban elvégezte a Színházművészeti Főiskola dramaturg szakát), úgy látszik, újságírói-vezetői ambícióit mégsem adta fel. Erre utal ugyanis ama tény, hogy Sebe János volt megyei MSZMP ideológiai titkár hathatós támogatásával idén tavasszal a Csongrád Megyei Hírlap főszerkesztője lett. Ugyanez a Sebe János az idő múltával egyre inkább érezte, hogy az MSZMP nevet viselő politikai zászlóshajó léket kapott, közel a vég! Egzisztenciáját mentendő, a megyei lap-

kiadónál kívánt vezetői beosztásban elhelyezkedni. Az ügy pikantériája, hogy Sebet előjárója, Vastagh Pál – volt megyei első, jelenleg az MSZP vidéki szervező titkára – ajánlotta Kispál Antalnak, a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat igazgatójának figyelmébe. Egyelőre a cég leendő igazgatóhelyetteseként. És most képviseljük magunkat Kispál igazgató helyébe, akinek a kiadó ingatlan anyagi helyzete miatt egyáltalán nem volt biztos a pozíciója, egyszer csak hirtelenben megjelenik előtte az utóda. Ráadásul – noha maga is szorgalmazza a megyei napilapok MSZP függőségének megszüntetését – pártmunkás múltja kötelezi; így Vastagh kérése számára szinte parancs. (Sokan felhívták a városban figyelmemet arra, hogy az egykori „Pol Pot megye”-ből csak a szónoklatokban lett reform megye. Bár az „elvtársi” összeköttetések lassan konspiratívakká válnak, az „új idők új dalai” a helyi MSZP tolmácsolásában bizony hamisan szólnak.) A Csongrád Megyei Hírlap gárdája kivételével azonban nagy felzúdulást keltett a kiadóban a „légideszant” terve. Hiszen Sebe János volt az, aki szétzúzta a Tiszatájat, lehetetlenné tette a csúcson lévő Szegedi Egyetemet, ő volt a „telefonos ember”, a legfőbb letiltó, a szabad sajtómunka gátja. És most neki kreálnának egy sosemvolt státust a vállalatnál?

Persze, időközben az MSZP sem télenkedett. Igyekeztek tudományos igényvel megalapozni a kiadó átszervezésére irányuló törekvéseiket. Ebben a SZIRT nevezetű, informatikával foglalkozó vállalat volt segítségükre, amely pottom félmillióért „átvilágította” a megyei lapkiadót, és javaslatot tett annak hatékonyabb működésére. (Mára már mindenki bevallja, ezen helyzetelemzés teljesen felesleges volt, hiszen a rossz gazdálkodás okai nyilvánvalóak.) Kispál Antal ekkor még mindig habozott, hogy odaveszi-e Sebe Jánost, avagy sem. Viszont lépett

helyette Nicolényi István. És nem is rosszat, hiszen lapjánál 27 ezer forintos bruttó fizetéssel osztályvezetői állást juttatott barátjának, akinek a terjesztést és a közönségkapcsolatok ápolását szánta feladatául. Ebben mindenki bele is nyugodott, kivéve a kizemelt osztályvezetőt... Talán kívárra utazott? Mert hamarosan megszületett a pártbizottság által létrehozott, és a SZIRT-féle vizsgálat eredményeinek feldolgozására hivatott bizottság mindenkit váratlanul érintő döntése: három igazgatóhelyettest kell kinevezni a kiadóhoz az üzletmenet fellendítése érdekében. Rendre: Bőle István, a Délmagyarország nemrégiben menesztett főszerkesztő-helyettesét, (egyébként a napokban választották meg az MSZP szegedi elnökségének tagjává), a vállalat korábbi főkönyvelőjét, és...Sebe Jánost.

Ezek után végképp elszabadultak a Sajtóházban az indulatok. A Délmagyarország 16 újságírója tiltakozott a határozat ellen (amelyet egyedül Szávay István, a jelenlegi olvasószervező támogatott) a Magyar Nemzetben. Másnap lejött a már idézett (őket terrorizálással vádoló) válasz, amely úgy született meg, hogy Nicolényi főszerkesztő a vezetők távollétében összehívta a kiadó dolgozóit, és enyhe presztíó alkalmazásával elfogadtatta velük röpiratát. A Csongrád Megyei Hírlap azóta is szüntelenül foglalkozik az esettel. A roppant energikus Nicolényi szerkesztősége ugyanis egységes. Nem is csoda, miután 9 volt kollégájának juttatott főmunkatársi állást lapjánál.

A „Délmagyar” viszont hallgat. Az ő álláspontjuk szilárd és eltökélt. Pártok felett álló, megújult hangvételű lapot akarnak, és...békeséget. Szerintük nincs szükség egy mamutlapra. Mert, ha a kiadóvezetés megfelelő kezekbe kerül, a Csongrád Megyei Hírlap a maga 40 ezres példányszámmal megáll a saját lábán is. (Mindaddig veszteséges volt.) Az 58 ezres Délmagyarországról nem is beszélve. De érveiknek ezzel még nincs vége. Bőle István és Sebe János bölcsészdiplomája szerintük ugyanis meglehetősen kevés ismérvet ad a postával és a nyomdával vívott árharcához, a papír árának folyamatos emelkedése közepette. Egy hónappal az áremelkedések előtt (a megyei lapok terjesztési díja marad 1,70) arra alkalmatlan személyek próbálnak alkudni az illetékesekkel. A saját tehetetlenségük következtében előállt helyzettel fogják bizonygatni, hogy a megyei kiadó képtelen két napilapot megjelentetni. Végül félnek attól, hogy a jelenlegi vezetés konzerválja a „Pol Pot megyei” irányítási stílust.

Nicolényi István, a lapösszevonás „szellemi atyja” elhárítja a titulust, mondván, ez legalább húsz éve téma a megyében.

– A két napilap gyakorlatilag hasonló tartalmú, mert mindaz, ami a

megyében fontos, annak a fele Szegeden történik – állítja.

– De ez nem lehet annyira zavaró tényező, hiszen a Hírlap elsősorban a megyében olvasott (Szegeden csupán 700 példány fogy belőle), míg a „Délmagyar” inkább szegedi orgánus.

– A Sajtóházban egymás mellett áll a két lap telexgépe, melyen az MTI-anyagok érkeznek. Ez évente hétmillióba kerül, de egy gép esetén csak a felébe. A két napilap helyett egy napi, és egy hetilap kiadására gondolok, amelyekben foglalkoznánk a megye és vonzáskörzetének eseményeivel.

– Sokan féltik a kétségtelenül sok vihari megért Délmagyarország nevet.

– A napilap természetesen ezzel a névvel jelenne meg.

– Igaz, hogy Ön az összevont lap főszerkesztői állására pályázik, és azért ez a nagy és egy kissé indokolatlan vehemencia? Kikezdtek Sz. Simon Istvánt, a másik lap főszerkesztőjét is. Igaz, pont annak az F. Nagy Istvánnak (a korábbi főszerkesztő) a kezébe adták a tollat, aki önmagáról is leírhatta volna ugyanazt, mint utódjáról.

– Nem kívánok főszerkesztő lenni, nincsenek egyéni újságírói ambícióim. Leginkább a szegedi művészeti élet integrációjában látok fantáziát, színházközelben képzelem el a jövőmet. Jelenleg is a Szabadtéri Játékok művészeti vezetője vagyok. Sz. Simon István helyreigazítási kérelmének pedig helyt adok lapom hasábjain.

– Ezek szerint „spongyát rá”, ha olykor-olykor a tisztességen csorba esik. Kérésére szintűgy nem faggatom a színház élén várható változásokról, vagyis arról, hogy Ön lenne a színház három társulatának az intendánsa. Beszéljen inkább Sebe Jánosról.

– Személyében látom a garanciát arra, hogy a lapok terjesztését meg tudjuk oldani. Sebének ugyanis igen jó kapcsolata vannak a megyében, melyek révén képesek lennének példányszám-növekedést elérni. Meggyőződésem, hogy tíz eladott példány többet ér, mint egy jó cikk.

*

A végső szó Kispál Antalé, a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat igazgatójaé... lenne. Ő viszont nem szívesen nyilatkozott elképzeléseiről, érthetően. Annyit azért elmondott, hogy terveik szerint nem egy, nem kettő, hanem öt napilapot jelentetne meg a kiadó. A Csongrád Megyei Hírlap megszüntetett mutációi helyett ugyanis önálló periodikák létrehozását szorgalmazzák.

Azért, ha másra nem is, egy valamire kíváncsi lettem volna. Egészen pontosan arra, hogy mi zajlott le benne, miután, közölte Vastagh Pállal: a kiadó dolgozóinak többsége nem kívánja Sebe Jánost munkatársnak. Amaz indulatosan csapkodta a hivatala asztalán heverő Munka Törvénykönyvét, mondván, ez nem népszavazás kérdése, hanem az igazgató egyszemélyi felelőssége. Én, ha ilyen hangon beszélnek velem, egy másik könyvet, azaz a munkakönyvem tettem volna arra a bizonyos asztalra...

(t.) Hámori Ferenc

Osztrák–magyar cégtalálkozó

A magyar munkás tőkésíthető

– Ezek nagyon szép szavak, üzletemberek azonban költői hasonlatokból nem élnek meg. Hogyan lehet gazdasági előnyöket kovácsolni az előnyös politikai változásokból?

– Én úgy látom, hogy a két ország gazdasága sok szempontból kiegészíti egymást. Önöknél hiányzik, nálunk viszont rendelkezésre áll a tőke, megvannak a bevezetett piaci kapcsolataink. Jelenleg a világpiac három területből áll: Nyugat-Európából, a Távol-Keletről és Észak-Amerikából. Magyarországnak ezekre a területekre még gyakorlatilag egyáltalán nem sikerült betörnie, pedig a világ többi része üzleti szempontból töredékét sem éri ezeknek. Ausztria viszont, mint sikeres exportorientált ország, ott van ezeken a piacokon, s cégeinkkel szövetkezve a magyar vállalatok is könnyebben megjelenhetnek ott.

– Ez érthető, de mit tudunk mi, magyarok vinni ebbe az együttműködésbe?

– Ausztriában kevés a jó szakmunkás, cégeink emiatt le kell, hogy mondjanak előnyös megrendeléseket. Magyarországon viszont irigylésre méltóan sok a jól képzett, szorgalmas szakmunkás...

– Akik ötérdészt sem termelnek meg annak, mint egy hasonló kvalitású osztrák munkás.

– De nem azért, mert tehetségtelegebbek, vagy kevésbé szorgalmasak,

sőt! A technikai, technológiai háttér különbsége mutatkozik meg az eltérő termelékenységben. Ugyanaz a magyar munkás osztrák technológiával, osztrák szervezethez ugyanacsak ötször annyit fog termelni.

– És továbbra is ötször olcsóbb bérért?

– Nos, az olcsó bér is lehet vonzóerő, ám ez az olcsóság csak a kezdetet segítheti. Ha a teljesítmény kiegyenlítődik, akkor a béreknek is ki kell egyenlítődniük. Úgy működik ez, mint a közlekedőedények törvénye: két edényben csak addig állhat különböző magasságban a folyadék, amíg nincs közöttük összeköttetés. Ha az összeköttetést megteremtjük, a folyadék szintje kiegyenlítődik.

– A házigazdát, dr. Kiss Lászlót, a regionális kamara elnökét arról kérdezném, hogy erről az oldalról is így látszanak-e a dolgok?

– Frantsits úr okfejtése logikus és világos volt, s a magyar gazdasági szakember véleménye szinte fogaskerékszerűen beilleszthető. Jó hallani, hogy a magyar szakembereket többre értékelik, mint az ithoni pesszimista vélekedésekben. Ám ahhoz, hogy ez a jobb sorsra érdemes szakembergárda valóban bizonyíthassa a tehetségét, olyan körülményeket kell teremtenünk, amire Ausztria, vagy más, fejlettebb országok együttműködése nélkül nincs reményünk. S ugyanilyen tanul-

ságokat hordoznak megállapításai a piaci jelenlét fontosságáról. Mi még csak mostanában kezdjük megtanulni, hogy érték nemcsak a pénz, anyagi vagy szellemi tőke lehet, hanem a piaci jelenlét is.

– A mostani találkozó szétnevezve többnyire kis és közepes nagyságú vállalatokat láthattunk. Ez mennyire tudatos törekvés eredménye?

– Éppen a piaci jelenléttel kapcsolatos tapasztalatok mutathatják meg, hogy adott esetben a tőke a bizalmat és a biztonságot többre értékeli, mint a profit-nagyságát. A bizalom megszerzését pedig kicsiben, kevesebb kockázattal könnyebb megszerezni. Tudatos törekvés tehát részünkről, hogy a kisebb cégekre az eddiginél sokkal jobban odafigyelünk. Az itt szerzett, remélhetőleg pozitív tapasztalatok aztán elvezethetnek a nagyobb szabású együttműködésekhez is.

– Az ilyesfajta találkozók valóban hoznak gyakorlati eredményeket? Túl sokszor hallani különböző kiállítások, árubemutatók, vásárok után, hogy csak az ismerkedés, a bemutatkozás volt a cél...

– A két regionális szervezet között az együttműködés úgy kezdődött, hogy három hónappal ezelőtt minden különösebb előkészítés nélkül leült egymással tárgyalni nyolc cég. Azóta ebből kinőtt egy konkrét joint-venture megállapodás. A mostani találkozó már sokkal jobban előkészített, s biztos vagyok benne, hogy több konkrét üzleti megállapodás és kooperáció születik.

Láng György Géza

Bezárják, lezárják, kizárják

Takarít a MÁV. Hogy ez miért újság? Tán mert eleddig nem túl sok gondot fordított a vonatok tisztaságára, a pályaudvarok rendjére. S most másképpen lesz? Meglehet. Legalábbis ezt ígéri csinos kis közleményükben, melyet a T. nagyerdemű utazóközösséghez intéztek. Szóval takarít a MÁV budapesti igazgatósága. A folyamatos takarítás érdekében – elsősorban a Déli pályaudvaron – bevezetik az éjszakai takarítások rendszerét. December 1-jétől este 11 és hajnali négy óra között, hogy a sepregetők és kukaürítgetők nyugodtan tudjanak sepregetni és üríteni, lezárják az utasforgalom számára fenntartott területeket is. A változásokról a MÁV szórólapokon és plakátokon is tájékoztatja a tájékoztatlanokat.

Szórólapok és plakátok. Híjnye, de fontos kérdés is ez. Végül is nem árt nagy-dobra verni, hogy végre takarítanak. Kerül, amibe kerül. Úgyis az utas pénzén tesszik. Mármint a szórólapok kinyomtatását. A fránya utas meg csak dühöngjön ha a hideg téli éjszakán 11 után érkezik a vonata a pályaudvarra: hiába váltott menetjegyet, addigra bizony a várótermet bezárják, az utast kizárják, menjen – a vonatok hidegtől átfagyottan – ki a nagy magyar havas éjszakába. A kérdést (az utas kizárása és a váró bezárása) lezárták. Lehet, nemsokára arra ébredünk, hogy e termeket ismét megnyitják majd éjszakára is, feltéve ha a történelmi hagyományörzés jegyében a T. utasok hajlandók lesznek peronjegyet váltani menetjegyük mellé.

Addig azonban még sok a MÁV teendője. Éjszakánként takarítani kell. Bár gyanítom nem egyszerűen cigarettacsikkek, üres sörösüvegek és eldobált szendvicsmaradványok eltakarításáról van szó. Mégcsak nem is a poloskák és más élősdiek kiirtásáról. MÁV egészen egyszerűen úgy döntött, hogy azokat zárja ki a bezárással saját területéről, akiknek nemhogy utazásra, de napi betevőre sem telik. Nem telik szendvics eldobásra – ők azok, akik azt a kukából kiszedik, s nem telik tisztas ember hajlékra. Világos: a bezárás kizárottjai a hajléktalanok. A hajléktalanok, az üldözöttek, az éhezők. Ők azok, akik néhány éve még nem léteztek. Ők azok, akik a pályaudvaron éjszakázva egy-egy rendőri razzia áldozataként „bűnözőgyanúsá” lényegültek át, mert a dicső szocialista Népköztársaságban senki sem lehet szegény és hajléktalan, aki pedig mégis az, az vagy hazudik vagy léha, dologtalan ember, a társadalom heréje.

Őket zárják most ki. Tán igaza van a MÁV-nak. Végül is egy vállalat, nem pedig szociális intézmény. Csakhogy nincs elég szociális szállás a hajléktalanok-

nak. Mert nem kellene nekik sem a tanácsoknak, sem a társadalomnak. Eddig el lehetett hallgatni, hogy léteznek. Cserébe meg lehetett títani, hogy ott éjszakázzanak, ahol tudnak. Ma már nyíltan vállalja a társadalom, a kormány (tetszés szerint behelyettesíthető bármely szervezettel), hogy a szegények és gazdagok országa lettünk. Ezt sikerült elérni negyvenegynéhány év alatt.

Kiűzetnek a hajléktalanok, a szegények a pályaudvarokról éppúgy, mint társadalmunkból. S mert nekik semmijük sincsen, csak szomorgó életük, tán egyik-másikuknak még eszébe jut néha, amit az iskolapadban próbáltak meg a fejükbe kalapálni. A mondás a nagy öregtől, Marxtól származott s ha jól emlékszem, tán így hangzott: a munkások (a szegények) csak láncukat veszthetik. A gond csupán az, hogy a mi szegényeinknek már láncokra sem telik. Szabadok. Kiűzettek a pályaudvarokról, beűzettek a „piacgazdaságba”, s közben senki sem kérte meg őket, jó-e otthonlanul élni?

– csík –

Fotó: K. K.

15 éves
a pécsi
SOS-ÉLET
telefonszolgálat

Örvenedetes hír jelent meg az Új Ember katolikus hetilap november 19-i számában. 1988-ban csökkent az öngyilkosságok száma. A jelenlegihez hasonló, érzékelhető csökkenés legutóbb 1953–1954-ben, az első Nagy Imre-kormány idejében következett be.

E hírek néztem utána. Igyekeztem megkeresni a jelenség mögött meghúzódó valódi okot úgy, hogy közben a Dátum olvasóinak szeretnék bemutatni egy immár 15 éve működő lelki elsősegély-szolgálatot. Beszélgetőtársam dr. Kézdi Balázs pszichiáter, a pécsi SOS-ÉLET telefonszolgálat vezetője.

– Az elmúlt tíz év összesített adatait még nem kaptam meg, de megközelítőleg évente ötezen lettek öngyilkosok. A 88-as csökkenés egyértelműen jelentkezett részadatokban, de ebből még trendet nem lehet számolni. A 60-as évektől induló fokozatos tendenciában is voltak olyan évek, ahol csökkenés mutatkozott. Azok a szakemberek, akik trendeket számítanak, ezt véletlennek tulajdonították, és nem valami akció következményének. Attól tartok, hogy ilyen mérvű csökkenésről tévedés beszélni a Nagy Imre idejéből. Szakmai körökben már közhelynek számít, hogy az öngyilkosságok számának csökkenése a legvadabb Rákosi-terror idején következett be. Ennek egyszerű a magyarázata, végleges határhelyzetekben, pl. koncentrációs táborokban is, ahol a mindennapos küzdelem az életért folyt, nagyon kevesek lettek öngyilkosok.

– És mi a helyzet most, 1989-ben?

– Ha az SOS-ÉLET telefonszolgálat tükrében nézem a dolgot, akkor feltűnő, hogy a huszon inneni korosztály körében mennyire nagy a krízisállapotra való hajlandóság, egyáltalán a kríziseseteknek a száma. Ez mögött egyértelműen egzisztenciális gondok állnak. A fiatalok perspektívátlan út-és kiutkeresései mindannyiunk közös felelőssége.

– Ezenkívül milyen életvezetési problémákkal jelentkeznek a hívók?

– Változatlanul vezet a magány. Idős emberek körében különösen az az élettény, ha házastárs meghalt. A fiatalok esetében pedig az az örök probléma: Ki vagyok, mi vagyok? Honnan jövök, hová megyek?

– A pécsi lelki elsősegély-szolgálat, az országban másodikként, 1975-től működik. Milyen céllal indították?

– 1975. január 1-én kezdtünk el dolgozni azzal a céllal, hogy az öngyilkossági krízisben lévő embereknek legyen egy lehetőségük, hogy névtelenül és díjtalanul telefonon segítséget kérjenek. Évente körülbelül kétezer hívást kapunk, fennállásunk

Krízisintervenció

Beszélgetés dr. Kézdi Balázs pszichiáterrel

óta 30 ezer beszélgetést bonyolítottunk le. Külföldről is érkezik hívás.

– Azóta már nagyon sok nagyvárosban létezik hasonló szervezet. Hentente egyszer, a református egyház lelki tanácsadóját is lehet hívni.

– Igen, ez az egyedüli pozitív jelenség. Az árnyoldala pedig az, hogy sok helyen felülről, presztízsokokból erőltették ezt a szolgálatot. A 80-as évek elején az MSZMP Politikai Bizottságának volt egy döntése, mely szerint ezt az ügyet forszírozni kell. Ha egy ilyen dolgot nem önként csinálnak, hanem parancsra, akkor az az eredményen is meglátszik. A különböző telefonszolgálatok csak abban hasonlítanak egymáshoz, hogy mindenhol van telefon. Ám a telefon csak egy eszköz, s a módszerekben óriási a szóródás.

– Ön mire helyezi a hangsúlyt?

– Magyarországon három olyan szervezet van, amelyet a nemzetközi IFOTES elfogad. Ilyen a budapesti, a pécsi és a szegedi. Mi nem felülről építkező, hierarchikus, hanem szép horizontális szervezet vagyunk. Tizenöt éve mindennap este 7-től reggel 7-ig fogadjuk a hívásokat a 12-390-es számon. Nagyon fontosnak tartom tehát az elérhetőséget, a szakszerűséget, az önkéntességet, a pszichiátriával való szoros kapcsolatot, a stáb kiválasztását és kiképzését.

– Kikből áll a stáb?

– Harminc főből áll a stáb, ez esetenként plusz, mínusz két fős eltérést jelenthet. Kétharmad része az egészségügyben dolgozik, egyharmad részét civilek képezik, pl. tanár, egyetemi hallgató. Főállásban csak két munkatársunk van, a többiek és jómagam is ezt társadalmi munkában végezzük. A stáb munkájának egyik legnagyobb hajtóereje az önkéntes részvételből származó motiváció. Mind az ügyeleti

szolgálat, mind a képzés és a továbbképzés a szabadidő terhére történik.

– Melyek azok a tünetek, amelyek az öngyilkosságot megelőzik, s amire nekünk, laikusoknak illő lenne odafigyelni?

– Az öngyilkosságot megelőző tünetegyüttes nagyon jellegzetes tünetekből áll, amely mind a viselkedésben, mind a gondolkodásban, mind az illető élményvilágában törvényszerűen megjelenik. Aki ebben szenved, az már kirekesztődött a családi, baráti és egyéb kapcsolatrendszeréből. A baj csupán az, hogy ezt a változást a környezet valamilyen oknál fogva nem észleli.

– A 15 éves működésük során kirajzolódott-e egyfajta ismétlődő szezonális csúcs?

– Igen. Három szezonális csúcs jelentkezik minden évben: egy tavaszi, egy őszi és az év végi ünnepek során. Bár az utóbbi években a tavaszi és az őszi csúcs közt eltolódások vannak. Lényegesnek tartom megjegyezni, hogy nem kell beteggé minősíteni valakit azért, hogy szakmai segítséget kér. Ezt biztosítja a névtelenség meg az elérhetőség.

– Létrejön-e személyes kapcsolat a hívó és a stáb tagjai között?

– Egyre többször előfordul, ez a szépség benne. A telefonszolgálat a lélektani krízis fogalmára épülő rendszer. A lélektani krízis egyik nagyon fontos alkotóeleme, hogy fokozott befolyásolásra való készség alakul ki. Olyan erős a megkapaszkodási késztetés, a vágy, hogy ennek az állapotnak a felismerése esetén sokkal könnyebb személyes kontaktust teremteni, mint bármikor. Ez az ún. krízisintervenció, azaz az azonnali beavatkozás. Ennek persze megvan az ideje. Ez a beszélgetés elején vagy azonnal mutatkozik és akkor be lehet hívni a telefonálót,

vagy a beszélgetést úgy kell irányítani, hogy ez kialakuljon. Ezt észre kell venni, és megragadni, szóval ez a művészet ebben a munkában. Az utóbbi két hét alatt öt ilyen esetünk volt.

– Telefonbetyárok, viccelődések előfordulnak-e?

– Nem több, mint a kezdeti időszakban, sőt mintha a számuk csökkent volna. Azt viszont szeretném elmondani, hogy az esetek túlnyomó többségében a hívók bagatelizálják a valódi problémájukat, gondjukat, és egy ún. „fedősztorit” adnak elő. Ezt szintén komolyan kell venni, de érezni is tudni kell, hogy mögötte sokkal súlyosabb életneheztség áll.

– Mondana egy példát a „fedősztorira”?

– Épp a sajtóból tudok egy gyönyörűt. A Dunántúli Napló 1986 októberi számában megjelent egy rövid hír: Öngyilkos harcra a pécsi akvárium-terráriumban. Egy harcsáról szólt, amely kiesett az akváriumból és szegény megdőglött. Többet öngyilkosságról szó sincs. Viszont olyan eszmefuttatás olvasható, hogy túlságosan mohó volt ez a harcra, ha nem lett volna mohó, még most is boldogan élhetne. Tudni kell azt is, hogy ugyanazon a héten Pécsen három közismert férfi lett öngyilkos. Az újságíró ezt tudta. Az emberek nyugtalanok voltak, kellett valamit írni az öngyilkosságról. Persze az igazat mégsem lehetett megírni. Szóval ez egy „fedősztori”, a tömegtájékoztatóban millió ilyen akad.

– Az Önök munkájának a sikere, hitelessége miben mérhető?

– Ránk az hárulna, hogy a tevékenységünk nyomán az öngyilkosságok száma vagy az öngyilkossági kísérletek száma radikálisan csökkenjen. Ha ez nem történik meg, akkor sokan megkérdőjeleznék az ilyen szolgálatok létjogosultságát. Ezzel nem lehet egyetérteni, mert a mi munkánkat csak úgy lehet mérni, hogy hányan nem lettek öngyilkosok. És mivel ennek a száma meghatározhatatlan, a statisztikai szemlélet nem is érvényes.

– rózsá ibolya

Ligetben

Hideg-ezüst a dér.
A sétatéri pad
körütt csak falevél.

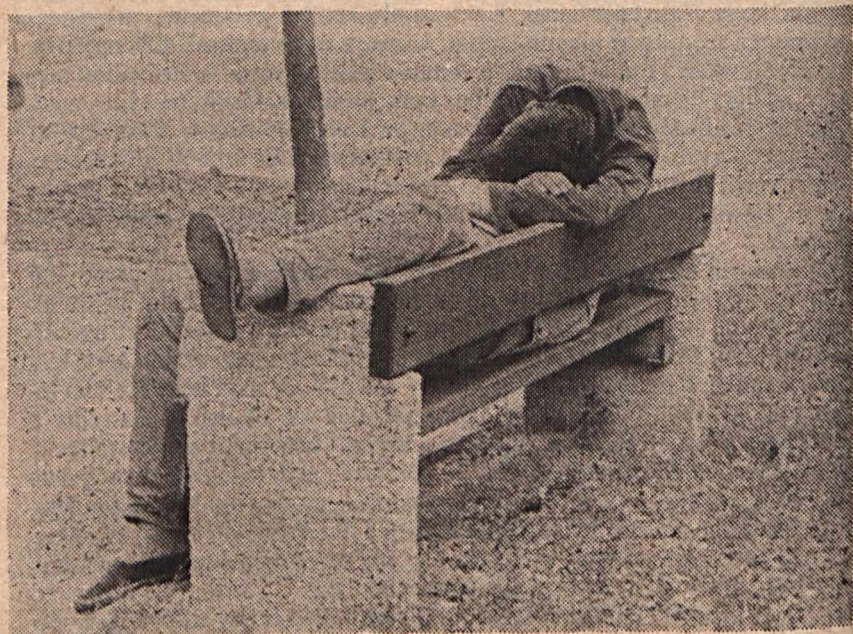
Fonnyadtan lóg a nap.
Zsugorodik a tér...
És dermed a liget.
Az emlék elüget...

Milyen sors! Ökörnyál
a légben fátyoloz.
vadliba krugva száll.

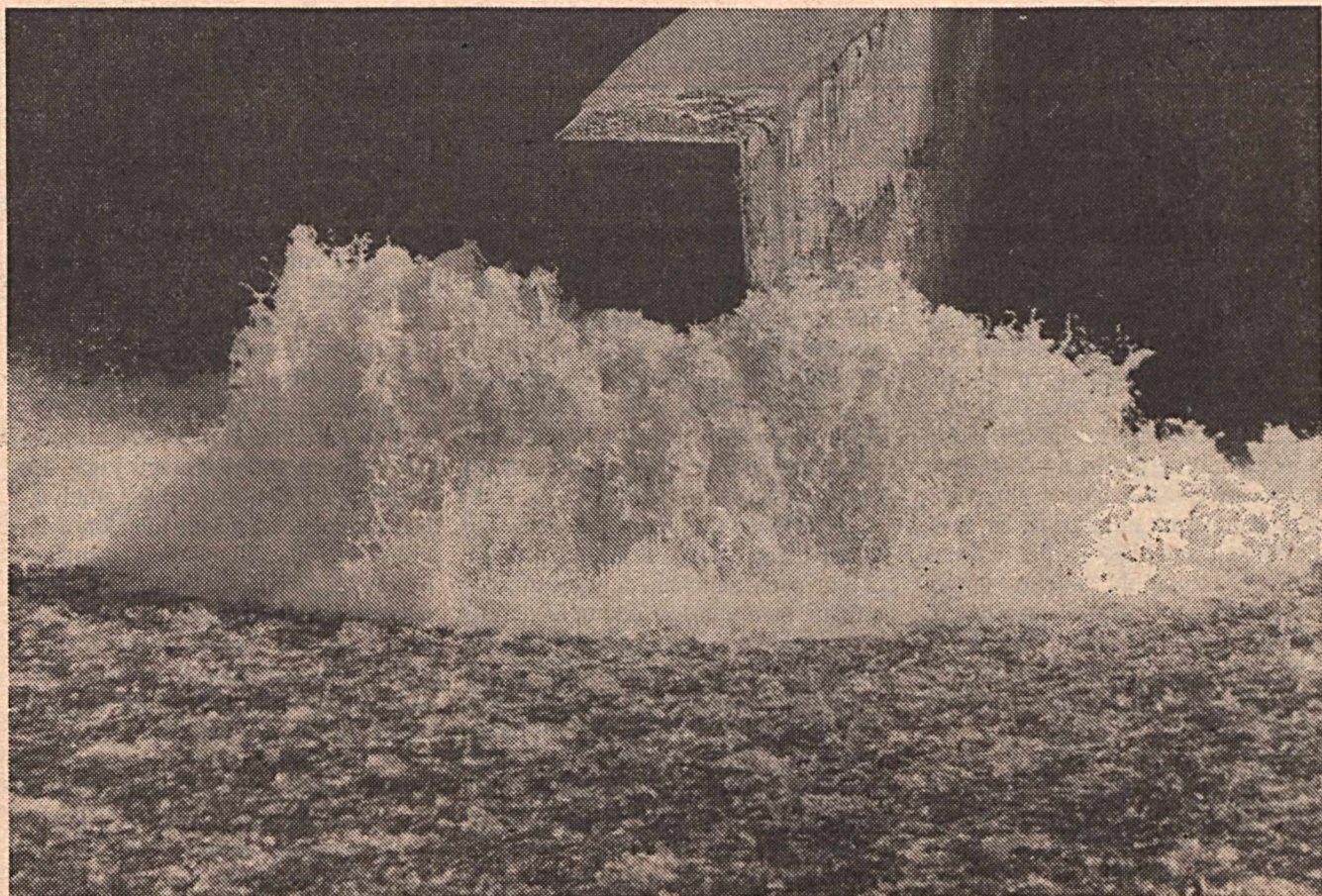
Csupaszodik a táj,
mint a szüreti tál...

És édes, ami fáj...

(Révay Gyula)

Emlékoszlop a Cseljuszkin parkban

Aki Olvasóink közül járt valaha Minszkben, a belorusz (fehérorosz) fővárosban, talán elvetődött a sarkrepülő pilótáról elnevezett parkba. Ha „szervezett” úton volt, akkor majdnem biztosan, hiszen a lelkes Inturiszt és Szputnyik idegenvezetők nem szokták kihagyni a második világháború (szovjet értelmezés szerint: Nagy Honvédő Háború) borzalmaival megörökítő emlékhelyeket. Ilyen emlékhely Minszkben a Cseljuszkin park, ahol egy betonoszlop arra emlékezteti az utókor, hogy itt a német megszállás idején az okkupációs hadsereg egységei szovjet állampolgárok tömegeit végezték ki. S ez hihető is: a Wehrmacht, az SS, a Gestapo katonái a puszta partizánnyaira sokszor vértlen polgárok életét oltották ki. Az utókor azonban egyidejűleg gyanakvó, ugyanis túl sokszor derült ki, hogy a szobrok, emlékoszlopok és emléktáblák valótlanul állítanak: azt, amit a német hadsereg rovására írnak, gyakran a szovjet hadsereg, vagy az NKVD számláján és lelkiismeretén (ha testületnek egyáltalán van ilyen!) terhelik. Ezt a tényt támogatja Vaszil Homcsenko belorusz író, s nyugalmazott hadbíró az *Atmoda* (Ébredés) című lett lap 1989. október 2-i számában megjelent írása. A „Séta az ügyészparkban” című írás történetéhez annyit hozzá kell tenni, hogy a „Literatúra i masztactva” belorusz írószövetségi lap 1988. szeptember 2-i számában kellett volna megjelennie. A már kiszedett cikket azonban „szétdobták” (beúzták), s így tizenhárom hónapos késés után először a rigai lapban jelent meg. A „Dátum” is ezt a közleményt veszi alapul.

Vaszil Homcsenko, barátjának, bizonyos Mihail Abramovicsnak az emlékeit adja közre. Mihail Abramovics az író kollégája, mindketten a minszki katonai körzetben teljesítettek szolgálatot. Az emlékező „nyugalomba” vo-

zulása előtt katonai ügyész volt, a harmincas években sorkatonai szolgálatot teljesített az NKVD-nél. A Cseljuszkin parkra vonatkozó emlékeit – némi kihagyással – szöveghűen adjuk vissza.

„A behívásig gépkocsiveetői jogosítványt szerettem. Egyszer azt mondja a parancsnokom: „A speciális jármű vezetője megbetegedett, kórházban van. Addig, amíg felgyógyul, te fogod helyettesíteni.” Én, a közharcos, – parancs, parancs – elfoglaltam annak az autónak a vezetői fülkét, amelyet a nép „voronának” (varjú – a fordító), vagy „fogdmegnek” nevezett. Éjszaka odahajtottunk egy-egy házhoz, ahonnan kihozták az elitelteteket, egyet, vagy többet, s elvittem őket a börtönbe. (...) De nem is ez volt a legszörnyűbb.

Az volt a szörnyű, amikor az embereket a „voronán” kivégzésre vittem. Hogy mennyit zsúfoltak be az autókba, nem tudom, de egy biztos, sokan voltak. Hátrakötött kézzel rakták be őket,

s állva kellett utazniuk. A mai Cseljuszkin park akkor még közönséges erdő volt Minszk peremén. A parancs úgy szólt, hogy ebbe a parkba kell vinni az embereket. Ha a sugárúton arccal a park felé fordulsz, akkor az a hely balkézre van. A tisztáson megálltunk. Ott már volt egy kétszer négyméteres gödör. Az autóból az örök egyenként vezették ki az embereket, leültették a gödör szélére, úgy, hogy a lábuk a gödörbe lógjon. Az örök aztán tarkónlőtték őket, s az emberek arccal lefelé zuhantak alá. Mielőtt mi odaérteztünk volna, egy autó volt már előtűnt, s a gödör szinte teljesen megtelt. Amikor a „voronánkban” hozottakat is belelőtték, már túl volt telítve. S ezeket még földdel is be kellett fedni. Ezért a jól megtermett örök elkezdtek „betaposni” a hullákat. Hallani lehetett, hogy törnek a csontok. (...) A kivégzés után leöblítették a torkukat.

Ilyen fuvar többször is csináltam, s mindig a Cseljuszkin parkba, mindig új gödrökhöz. Már említettem, hogy ide más „voronák” is hoztak embereket, így szinte lehetetlen megmondani, hogy hány sír van itt. Rengeteg.

Egyszer az örök, hogy meggyorsítsák a leszámolást, mindenkit kivezettek az autóból, és odaültették a gödrökhöz. Az összekötött kezű áldozatok szóltanul ültek. A sötétben nem lehetett látni az arcukat. De ha hiszed, ha nem, senki sem kiabált, senki sem sírt, még a nők sem, pedig volt ott jó néhány. Én leállítottam az autót, s odébbmentem, így csak a lövéseket hallottam. De kétszer magam is végig ott voltam. Először akkor, amikor mindnyájukat egyszerre vezették ki. Látom, hogy ülnek ezek a szerencsétlenek a gödör szélén, hallgatnak és várnak. Lehet látni, hogy még most sem hiszik el, hogy kivégezni hozták ide őket. A végrehajtók pedig a hátuk mögött a mordályokkal. Aztán parancsra – a tiszt kézmozdulatára – elkezdtek tű-

zelni. Egyesek nem estek be rögtön a gödörbe, azokra még egyszer lőttek, majd lábbal berugdosták őket. (...)

– Az áldozatok közül senkinek sem jegyezted meg az arcát? – kérdeztem.

– De igen... Most is emlékszem rá. Akkor indultunk el a börtönből, amikor már pirkadni kezdett. Megérkeztünk a parkba, s már majdnem világos volt. Az örök siettek, hogy még napfelkelte előtt befejezzék a munkát. Kinyitották a „vorona” ajtaját, s megparancsolták a bentlévőknek, hogy egyenként jöjjenek elő. Én meg ott állok, gondolom, megnézem, miféle emberek ezek, talán még ismerős is akad közöttük. No, és mit gondolsz? Előjön a plesenyici belorusz nyelv-és irodalomtanárom. Észrevett, s azonnal megismert. „Misa!” – kiáltott fel, s látam, hogy az arcán felragyog a remény. Látszott rajta, abban bízik, hogy én megmenthetem. Megismételte: „Misa, te itt vagy?” – és megállt mellettem. Az ór hátbavágta, odavezette a gödörhöz, leültette, a tanító pedig csak néz rám, és vár valamire. De mit is mondhattam, mit is tehettem volna? Az ór nem várt sokat, azonnal fejbe lőtte. Ahogy meghallottam a lövést, futni kezdtem, magam sem tudom meddig és hová. Később hallottam, hogy a lövések abbamaradtak, az örök káromkodnak, engem keresnek. Végül megtaláltak, s jól nyakonvágta. Az úton az örök parancsnoka nyugtatgatott: „Nagy dolog, a tanítóddal találkoztál! Én a saját apósomat puffantottam le. A szolgálat, az szolgálat. Én talán tudom, hogy kiket hoznak ide nekem? Ha az apámat hoznák, őt is a gödörbe lőném.”

A harmincas években a fehéroroszországi kuropati erdőben elkövetett NKVD-s tömeggyilkosságot ma, – eléggé lassúan – állami bizottság vizsgálja. Dolgukat végezvén a bizottság tagjai talán a minszki Cseljuszkin parkba is eljutnak.

Magyari Barna

Decemberi episztola

Zsebemben ott a csend
szépen összehajtogatva
nem veszem elő
ma ne olvassuk fel

ezerkilencszáznyolcvannyolcban
megjött a Nagy Pluralizmus
mondta kis Grósz Karsai bácsi
mi majdnem hittünk neki,
de a 301-es parcellához
nem kellett kijöjjön a taxi,
mert ismét rendőrautók vittek el

emlékeztek
régén a közérben
Kádár János gulyáskockát
mindig lehetett kapni
s ha jött az átvós arcunk elé tettük
a Népszabadságot

mi nem akarjuk,
hogy szovjet tankokat
hozzon nekünk a Mikulás
ám mi akarjuk, hogy nagy
karácsonyfát hozzon a Jézuska
és rá sok-sok gyertyát
ötvénhatért.

Lesz-e kártérítés az államosított ingatlanokért?

A nyugdíjasok feje fölött ma még nem inog a tető...

Manci néni azt gondolta, nem érheti újabb csapás. Gyáruk – apjának és férjének életműve –, gyönyörű gyümölcsösük, autók államosítása után a négy közepes lakóházat is elvették tőlük. Igaz, az egyikben bérlőként bent maradhatott, özvegyen a szép emlékek mellett idős korára a lakásrezsi és a bérleti díj előteremtése töltötték ki életét. Ma pedig ugyanezt a lakást, úgy mond elidegenít a tanács, megvásárolhatja egykori tulajdonát, ha nem, feje fölött Damoklész kardja: másnak adják el. Ez utóbbi okfejtés természetesen Mancsi nénitől származik, hozzátéve, hogy nemcsak őt fenyegeti. A hivatal képviselőjét, dr. Kronovits Máriát, a Fővárosi Tanács osztályvezetőjét kérdeztük:

– Az 1952. évi IV-es törvényerejű rendelet szabályozta a lakóházak és ingatlanok állami tulajdonba vételét. Ezt követően már 1953-ban kérelmezhetők, majd egy 1957-es jogszabály ismét lehetővé tette ezeknek az ügyeknek a felülvizsgálatát. Az illetékes tanácsi szervek felülvizsgálták és sok esetben visszaadták ezeket az ingatlanokat. Ezután 1963-ban született egy 1027/1963-as kormányhatáro-

zat, amely XII. 17-én került kiadásra, lezárta ezeket az ügyeket. Kimondta, hogy hatályba lépését követően a bármilyen indokkal előterjesztett kérelmeket a személyi tulajdonba való visszaadásra érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani. Jelenleg ez hatályos.

– *Napjainkban, különösen a politikai közeg változásával egyre többen kérik számon egykori ingatlanukat. Mit remélhetnek?*

– Valóban újra többen nyújtják be kérelmeiket, nyilatkozatok hangzanak el a tévében, sajtóban, de sajnos félreérthető, nem vált köztudottá egyértelműen az a tény, hogy ezeket az ingatlanokat nem lehet visszaadni. Ugyanakkor, bár az 1952. évi TVR azt mondta ki, kártalanítás mellett veszik állami tulajdonba az ingatlanokat, a kártalanítás módját és mértékét később kiadandó jogszabály fogja rendezni. Erre természetesen nem került sor azóta sem. Elvileg nyitott a lehetőség, hogy az Országgyűlés hozzon egy jogszabályt, mikor és milyen mértékig lehet kártalanítani ezeket a személyeket. De úgy érzem, jelenleg nem áll úgy az ország, hogy 37 évvel ezelőti kártalanítást tudna kifizetni.

– *Hasonlóképpen szinte kivétel nélkül az ingatlanok visszaadása...*

– Így van. Az épületek egy részét lebontották, vagy bérlők laknak benne, esetleg azóta megvásárolták. Sokkal nagyobb méltánytalanság lenne velük szemben a tulajdonviszonyok átrendezése. Ez jogelv is, hogy semmilyen kártalanítás nem sértheti másnak a jóhiszeműen szerzett jogát. Ha mégis akad alkalmas lakás, amelyikben történetesen a volt tulajdonos lakik, felvetődhet, hogy miért ne kaphatná vissza? De ez a kivételezetség ellenérzést szülne, kevésbé körülhatárolható. Ezért, ha egyszer megkérdeznék, csak azt mondhatom; pénzbeni kártérítéssel rendezhető ez a probléma, ez a legkevésbé igazságtalan megoldás.

– *A sérelmek egy része talán orvosolható lesz ily módon. De továbbra is jogos a félelem, mi történik azokkal a ma kisnyugdíjas egykori tulajdonosokkal, akik nem tudják megvásárolni lakásukat. Eladják a fejük fölül?*

– Semmiképpen. A 32/1969-es kormányrendelet, amit sokszor módosítottak, de jelenleg is hatályos szövegében tartalmaz olyan kitétel, hogy a viszonylag alacsony jövedelemmel

rendelkezők lakását, bérleményét harmadik személynek addig nem lehet eladni, amíg a lakásban nyugdíjas él, bérleti jogviszonya fennáll. Abban az esetben is érvényes ez a szabályozás, ha olyan családról van szó, amelyik egyébként jogosult tanácsi bérlakásra. Remélem, hogy a változások nem olyan irányba hatnak, hogy az tiszlet szellem nyomására veszélybe kerüljenek ezek a rétegek.

– *A nyugdíjasok számára ez a védelem akkor is létezik, ha a szükségleténél nagyobb lakásban él, esetleg értékes bútort, műtárgyait vannak?*

– A lakás méretétől, minőségétől, egyéb vagyontól függetlenül csak a nyugdíjas mivoltára van tekintettel a jogszabály. Hadd idézzem szó szerint: „Ha a nyugdíjas, illetve a jövedelmi, vagyoni helyzetet alapján tanácsi bérlakásra jogosult bérlő vásárlási jogával nem él, lakásbérleti jogviszonya fennállásáig, illetőleg tanácsi bérlakásra jogosultságának megszűnését követő öt éven belül nem idegeníthető el.” Vagyis a nyugdíjasoknak teljes védelmet, a kisjövedelműeknek öt évig – ha az egy főre eső jövedelem meghaladja is a megszabott minimumot – biztosítékot nyújt.

– *Tehát anélkül, hogy bármilyen kérelmet beadnának, biztonságban érezhetik magukat a nyugdíjasok. Mondja, sok hasonló ügyel fordulnak Önökhöz?*

– A kártalanításért ma nagyobb számban jelentkeznek a volt tulajdonosok. A fővárosi tanácson ez évben október 31-ig harminc ügyet tartunk nyilván, a kerületeknél ugyanennyi lehet. De van, aki az Igazságügyminisztériumhoz, a pénzügyminiszterhez fordul. Előfordul, hogy a „pénzügy” rászorultság esetén fizet valamennyi kártalanítási előleget, de ez kivételes eset. Külföldről is jelentkeznek az örökösök, de jellemző, hogy nem a nagy bérházakat kéri vissza. Gyakran lerobbant, rossz állapotú épületről van szó, amiben csak a régi tulajdonos él, jó szívvel visszaadnánk, vagy kártalanítanánk... De ez nem rajtunk múlik, egyértelmű szabályozásra várunk...

Takács Zsuzsa

Jó híre van az idejé bornak. Ez abból is következik, hogy nőt az utasok száma, mind kevesebben hagyják a garázsban az autót. Vannak persze „balga tulajok” is, akik a ház előtt hagyják a kocsit. S másnapra kerekek nélkül a földön ül a járgány. A Tartsay lakótelepen – mondja az utas előttem a szomszédjának – két hónap alatt tizenhat kereket loptak el. Közük van az egyik megyei bírónak a kék színű Ladájának mind a négy téli mintás „papucs”. Ebben az alkatrészlopás ügyben magam is szenvedő alany vagyok, két antennát, meg az egyik ablaktörőt lopták el. Talán vizsgálhatom magam azzal is, hogy a Volán egyik vezetőjének Ladáját a garázból lopták el. Úgyszintén egy rendőr őrnagyét is...

Közben a mi buszunkra ne legyen panaszunk. Különösen a vezetőkre nem. Hiszen utastársak vagyunk – jó reggelt kíván a bajszos fiatalember. Váltótásra meg a lakodalmas kazettát teszi a magnóba. S javunkra szolgál az is, hogy a csuklós négy ajtaja helyett csak egyet tart nyitva. Hűvös a reggel.

A csatári részen haladunk. Ott, ahova a rendőrök is csak négyesével, meg egy kutyával mernek kimenni. Ez nem is cigánytelep már. Mintha ide a szürkeruhás tisztasági-piszok őrök nem járnának soha. Begyűjtanak autógumit, rongyokat, műanyagokat, miegymást. A környezet szennyezése, az nem kifejezés! Az sem, hogy a koszt, a szemetet szaporítják. Kitétek egy nagyméretű kukát, már azt is betemette a szemét. Egyszer igencsak meglepődünk, amikor a tűzoltók két szerrel is kivonultak. Égett az egyik cigánylakás.

Az Ötösön

Mondanom sem szükséges, hogy a vizet a szóbanforgó, azaz égő házba, nem gyerekpisi-erővel nyomták. Többen mondták, amint a busz egy picinyke időre megállt, hogy az összes sugárcső vizét oda kellett volna engedni mosatni, aminthogy Szekszárdon nyaranta még zápor idején is mosatják az aszfaltot. Aztán olyan vélemény is elhangzott, hogy valamilyen folyékony szénhidrogén-anyagot kellett volna a kozmészekre spricelni.

Nagyon jól tudjuk, mindannyionk lakótelepén, utcájában járnak a szürkeruhás őrök. Elsétálgatnak. Lefényképeznek parkoló autót – amelyik negyed kerekével sincs a sávon túl. De hát fényképezni sokféleképpen lehet. Így járt Józsi is, aki különben békés ember, de amikor a csekket kiküldték, úgy beszáguldott a Hivatalba, hogy azonnal törölték a büntetését.

Aztán ver a szó arról a busz végében, hogy milyen lesz majd az idejé hízóvágási szezon. Egyet máris megállapíthatunk, hogy majoranna már nincsen. Vagy még nincsen? Az ötkilós csomagolású só – amely főleg a húsok sózásához alkalmas – ugyan csak hiánycikk. Paprika? Kevés van belőle. Csak úgy mutatóba. Igaz, amelyik szép, színt adó, négyszáz forint a kilója. Simontornyára Szegedről vittek törött paprikát, 350-ért adták kilóját. Jobb téglapornak szebb a színe!

A hízórákról most még óvatos a szó! A vállalat venné a disznót, de hát nincsen. Elment a kistermelő kedve.

A komlói bányászok a múlt hét végén bejárták a régi helyeiket, ahol is a gazdák csak a fejüket rázták: nincsen hízó, csak maguknak! És ha lenne, mennyit kérnének érte? Annyit, mint a vállalat: a százhuszasért ötvenkilencet, a kétszáz kilós hízóért ötvenötöt. Sanyi bácsi – eddig nyulakkal foglalkozott, de az az üzlet befagyott a drága táp miatt, meg a gyatra, átvételi ár okán – azt mondja, hogy eladott egy százötven kilós hízót, hatvankettőért. Aki a hízót nevei a hatszáz, meg a hatszázötven forintos kukoricát emlegeti és az 1400 forintos tápkoncentrátumot. Aki venné a hízót, az meg a bruttósításra, a kevés pénzre, a megélhetési nehézségekre utal. Igaza van persze mindenkinek. Annak is, aki például egy hízó portékájának füstölését – felelősség nélkül – nyolcszáz forintért vállalja. Jönnek a buszon az ellenőrök. Egyik elől, másik hátul száll fel. Nem fűzik karjukra a szalagot. Mindenki tudja róluk, hogy kicsodák-micsodák. Végigballagnak a kocsin, ide-oda köszönnek, jó napot, kezit csókolomot, szervuszt.

És máris vége az útnak. Lejárt a lakodalmas kazetta. A sofőr még utánunk szól: Ne ám hogy túlfűszerezék a bort a forraláshoz?!

Nincs szokásunkban túlfűszerezni. Különbösen is, ma reggel a stampedli pálinkát a W. Pistánál isszuk meg. A reggeli pedig E. Lajosnál lesz, maradt tegnapról kenyere, azt pirítjuk meg zsírban, jól megfokhagymázzuk, hadd higgye becsapva magát a gyomrunk, hogy tudniillik kolbászt, jó fokhagymásat ettünk volna. Pedig csak nyugdíjasreggeli volt.

Pálkovács Jenő

Évek és élet...

„...amint nagyobb élettapasztalatot és érettebb ítéletet várunk az öregebb embertől, mint a fiatalától, hiszen szélesebb körű és több tapasztalathoz volt része, többet látott, hallott és gondolkodott, éppúgy nagyobb eredményeket illene várnunk a magunk korától is, mint a megelőző koroktól (legalábbis, ha ismernénk és hajlandók volnánk próbára tenni saját erőnket), mert közben érettebb korba lépett a világ, és számtalan kísérlettel és megfigyeléssel meggazdagodott.”

(Francis Bacon)

RTV

KÖSSUTH RADIO 8.05: Hangszemle. 8.20: Eco-mix - Gazdasági magazin. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00-11.00: Napközben. 11.05: Népdalkörök és citerezkenarok. 11.36: Macskák és madarak - Lajta Kálmán novellája. 12.45: Törvénykönyv - Enyém, Tied, Miénk... 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Beszélgetni nehéz. 14.15: Tengeri szél. 14.38: Vig Tamás és a Super Trio dzsesszhangversenye. 15.00: Zengjen a muzsika. 15.30: A Magyar Rádió és Televízió énekkara Bartók kórusokat énekel. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Fialatok muzsikálnak. 16.25: A jó, a rossz, a buta meg az okos - hangjáték. 17.00: Olvastam valahol. 17.20: Országok, ajkák népzeneje - Finnország. 17.30: Beszélgetésünk zenéről - 80. rész. 17.55: Ipargazdák. 18.05: Látunk, halottunk, olvastunk. 18.30: Esti Magazin. 19.15: Sportvilág. 19.30: Gyermekkönyv-hét. 19.40: Veress Sándor népdalkórusaiból. 19.50: Gong. 20.00: A külpolitikai rovat műsora. 20.30: Örökzöld dallamok - fehérben. 21.00: Innin és Dumuzi. 22.00: Hírvilág. 22.30: Megszámoltunk. 22.40: Fialatok stúdiója. 23.10: Operast.

PETŐFI RÁDIÓ 8.05: Rivaldafényben. 9.05: San Remo slágereiből. 10.05: Hajszálygökörek. 10.20: A Rádió Dalszínháza. 11.05: Családi tükrök. 11.35: Rólunk van szó! 11.40: Valamikor réges-régen - Óvodások műsora. 12.10: Nótamuzsika. 13.05: A tegnap slágereiből. 14.00: Látogatás a múltunkban - Emlékezés Ronyecz Máriára. 15.05: Pihenődő - Zenés délután nyugdíjasoknak. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszer. 19.05: Garázs. 19.35: Egy hajóban - Verebes István útjárása. Molnár János. 20.05: Albumajánlat. 21.05: Közkívánatra! 22.05: „Retentő vonalaim tisztelő körében...” - Versek. 22.50: Az élő népdal. 23.10: Sporthíradó. 23.20: Pop-rock műhely.

BARTÓK RÁDIÓ 9.15: Bohémélet - Részletek Puccini operáiból. 10.12: Tizenkét perc a hárfá mellett. 10.25: A magyar nyelv százada. 10.40: Stanislav Dygat lengyel író elbeszélése. 11.00: Zenekari muzsika. 13.00: Másik világ - Inkeri Kilpien hangjátéka. 13.53: Philip Jones Nemzetközi Rézfúvós kamarazenei Fesztivál. 14.29: Magyar művészek operafelvételeiből. 15.00: A Finn rádió szimfonikus zenekara játszik. 15.43: Sírálly. 16.05: Jelizavet Leonszkaia zongora-hangversenye a bécsi Mozart teremben. 18.08: Ebe Stignani operáiról énekel. 18.30: V materiánskom jazyku - A Magyar Rádió szlovák nyelvű nemzetiségi műsora Szegedről. 19.05: Törd a fejed! 19.20: Bioszféra expedíció. 19.35: Kapszolgat a Zeneakadémia nagyszemlé. közben: kb. 20.15: Horvátországi magyarok fényben és árnyékban. kb. 21.20: Francia madrigálok. 21.30: Új Melódia-lemezeinkből. 22.10: Napjaink zenéje. 23.10: Mérték - Művészeti magazin.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ 6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírmagyarítások, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Autórádió. 9.40: Hobbij. 9.50: Párizsi magyar figyelő. 10.00: Hírek. 10.10: Emberek, művek, események. 10.40: A technika világa. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Az élet megy tovább. 12.40: Történelmünk útja. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Könyvismertető sorozat. 14.00: Hírek. 14.10: Emberek, művek, események. 14.40: A technika világa. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Az élet megy tovább. 16.40: Rádiógyetem. 17.00: Hírek. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Könyvismertető sorozat. 19.00: Hírek. 19.10: Kommentár nélkül. 19.40: Könyvszemle. 20.00: Hírek. 20.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 20.50: Mértékben. 21.00: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Autórádió. 23.00: Hírek. 23.10: Kommentár nélkül. 23.40: Könyvszemle. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Tallózás magyar folyóiratokban. 0.35: Mértékben. 0.45: Műsorzárás.

TV1 9.00: Képjóság. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: A világ múzeumai. 9.55: Hámas csatorna. 10.40: Stúdió '89. 11.25: Képjóság. 16.10: Hírek. 16.15: Déli videójóság. 16.25: Správy. 16.30: Szép magyar tánc. 16.35: Telis-tele video. 16.45: Északi széles-ség. 80. fok. 17.30: Betűreklám. 17.35: A tenger. 18.10: Új Reflektor Magazin. 18.55: Reklám. 19.05: Olvassatok mindennap! 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Muzsikál a mozi. 20.45: Reklám. 20.50: Új Világ. 21.35: Mestersége színész: Konecz Gábor. 22.25: Híradó 3.

TV2 17.00: Képjóság. 17.15: TV2. 17.45: Bumm!!! 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.55: TV2. 19.00: Királygyilkosság. 19.59: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.35: Napzárta. 22.30: Felkínálom. Kb. 23.15: TV2.

RTL PLUS 6.00: Halló Európa - Jó reggelt Németországl! 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játéks-how. 10.35: Telebutik. 11.00: Baretta. 11.45: Ragazzi. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műso-

rából. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. Család-sorozat. 14.15: A Springfieldek története. Családsoro-zat. 15.00: Színészkedések. NDK filmsorozat. 15.45: Üzleti hírek. 15.55: Hírek. 16.00: Gazdagok és székék. Családsorozat. 16.30: Sorsdöntő év. Családsorozat. 17.10: Játéks-how. 17.45: Játssz velünk. 17.55: Hírek. 18.00: New York órangyala. Krimisorozat. 18.45: Hír-adó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: Az U. S. S. Geor-getown repülőgéphordozó. Akciófilmsorozat. 20.15: Három Amerika ellen. NSZK kalandfilm. 21.45: Sztá-rügyvédek, trükkök, perek. Ügyvédsorozat. 22.35: Hí-rek. 22.45: A hét. Talkshow. 23.50: Bergerac. Angol krimisorozat. 0.35: Az U. S. S. Georgetown repülőgéphordozó. 1.20: Sztárgyűvédek trükkök, perek. 2.05: Ae-robic.

SUPER CHANNEL 7.00: Napkezdés. 8.00: Egy-veleg. 8.30: Könyvzenei koncertek, klipek, filmek. 14.30: Fomró drót. Könyvzenei show angolul és néme-tül. 15.30: Take Off. Könyvzenei műsor. 16.30: Hul-lámhosszon. Fialat zenei tehetségek bemutatása. 19.30: Időlánc. A tavalyi év sorozataiból. 19.55: Időjárás-je-lentés. 20.00: Super vakációk. Útikalauz Kanadáról. 20.30: Der Spiegel. Tv-magazin. 21.00: India arcai. Dokumentum-sorozat. 21.30: Az ITN hírműsora. A hét főbb eseményei, háttérük. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Európai üzleti hírek. 22.40: Nemzetközi hírm-agazin. 23.10: Az ITN hírműsora. 23.40: Der Spiegel. 0.10: 0.20: Egyveleg. 1.20: Időlánc. A tavalyi sorozat-okból. 1.50: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

TV5 16.05: Hírek. 16.10: Üzleti hírek. 17.10: Esély a daloknak. Varieté. 17.30: Konyhatitkok. Michel Oli-ver receptjei. 18.00: Számok és betűk. Játékos vetélke-dő. 18.20: Falu a felhők között. Gyermekműsor. 19.00: Hegymászók magazinja. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papiros. 20.00: Közterület. Közügyi magazin-ja. 21.30: Kanada kékeréken. Útikalauz. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Szent este. Varieté. 0.00: Ex libris. Irodalmi magazin. 0.55: Műsor-zárás.

SATI 6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkórház. Családsorozat. 9.20: Szaba-didő. Horoszkóp. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Szom-szédok. Családsorozat. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Tévéből. 10.30: Baker héjája. Amerikai játékfilm. 12.15: Autós ötletek. 12.55: Szerencsekerék. 13.00: Té-vétőzse. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: Niklaas, a flan-diai fiú. Rajzfilmsorozat. 14.30: Egészségvédő. Ho-rorszkóp. 14.40: Közkórház. Családsorozat. 15.30: Bol-dog napok. Családsorozat. 15.55: Az arany lövés. 16.05: Örülj vadnyugat. Westernsorozat. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. Családsorozat. 17.35: Pi-aci ötletek. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Az Enterprise úrhajó. Sci-fi-sorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencse-kerék. 19.30: Fantáziasziget. Fantáziasorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Spenser. Krimisorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Banditák a Holdon. Angol fantáziafilm. 23.15: Hírek. Sport. Időjárás. 23.25: Vigyázat, nagyfeszültség! Krimisorozat. 0.35: Műsorelőzetes.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Az idegölő albérlő. 9.30: Francia nyelvintézmény. 10.00: Iskolatévő. 10.30: Monsieur - NSZK-francia-olvasó filmvígjáték. 12.05: Akkoriban. 12.10: Külpoli-tikai magazin. 13.00: Hírek. 13.10: Mi. 13.40: Zenedo-boz. 13.50: Az állatok Paradicsomai. 14.15: Batman. 14.40: Praxis Bülowbogen. 15.35: Heathcliff és Riff-raff. 16.00: Az eperzsinj jegesmedve. 16.35: Mini mű-terem. 16.55: Mini tévé-híradó. 17.10: Gyermekek a harmadik világban. 17.35: Mini klub. 17.55: Kérek még egy történetet! 18.00: Mi. 18.30: Jack Clementi. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Sporthírek. 20.15: A Gulden-burgok öröksége - Filmsorozat. 21.00: Teststül-jelkes-tül - Filmsorozat. 22.25: Olddallpillantások. 22.35: Fimlegin - Operaközvetítés. 0.30: Hírek. 2. műsor: 16.50: Művészlexikon. 17.00: Próbakövön. 17.30: Tá-jak és emberek. 18.00: Az idegölő albérlő. 18.30: Wur-liizer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Tv-hír-adó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Bamum - Amerikai film. 21.45: Újdonságok a moziban. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Sport Labdarúgó UEFA Kupa, majd hírek.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ 1. műsor: 8.15: Mű-sorismertetés. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Pipi a Hosszú Ha-risnya. 9.00: Iskolatelevízió. 10.30: Hírek. 10.35: Isko-latelevízió. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották - Nézzék! 15.05: Műsorismerte-tés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program. 17.15: Tv-napló I. 17.35: Sorozat gyermekeknek. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Dokumentum-program. 19.10: Rajz-film. 19.17: Időjárás. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Muziszen - Játékfilm. 22.35: Tv-napló III. 22.55: Angol nyelvű hírek. 23.00: Éjszakai pro-gram. 1.00: Hírek. 1.05: A csütörtöki műsor ismerteté-se. 2. műsor: 16.25: Műsorismertetés. 16.30: Hírek. 16.35: Tv-naptár. 16.45: A világ végtelenjében. 17.15: Iskolatelevízió. 18.15: Zágrabi panoráma. 18.30: Kar-lovaci, sesecki, gospici, bjelovari és varaždini körzeti program. 19.30: Tv-napló. 20.00: Sportszerda. 23.05: Hírek. 23.15: A csütörtöki műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, Super Channel, TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

Nyílt levél a Népszabadság főszerkesztőjéhez VI.

Kárpátaljáról a hitelesség, a szakmai tisztesség védelmében

Kerülőutakra kényszerített érvek

Régészek munkában

Fekete Sándor érvel arról, hogy Petőfi szibériai legendája nemcsak Barguzinba visz el bennünket, de Szibéria más területeire, néz az Uralba is. Szibéria talán nem az Uralnál kezdődik? Petőfi Sándorról, a magyar nép nagy fiáról széles körben elterjedt legenda tanúskodik arról, hogy (sok évtizeden) majd másfél századon keresztül az emberek emlékezetében és szívében élt és öröklék élni fog.

Igen, a tömegkommunikációs eszközök közlése Petőfi Sándor, költő-forradalmár maradványainak feltárása nemcsak a magyar közvéleményt rázta fel. A kedélyeket csak akkor lehet megnyugtatni, ha a nemzetközi antropológiai expedíció következtetéseit más tudósok is átgondolják. Mélyen meg vagyok győződve arról, hogy nem lesz más vélemény. A sajnálatos csak az, hogy a magyar kompetens szervek, tudósok nem intézkedtek a nagy költő maradványainak hazájába történő szállításáról, örök nyugalomba helyezéséről.

Szeretném még a cikkszerző, Fekete Sándor szavait felhasználni, más okból, hogy miért volt Petőfi Sándornak olyan sok ellensége és hogy kik voltak ezek az ellenségek:

„Azok a középszerű költőcskéék, írócskák, akik hosszú fáradozással, hajbókolás-

sal, törtetéssel, vagy akár becsületes, de korlátozott tehetségükkel némi hírnevet vívtak ki maguknak, nem akartak belenyugodni abba, hogy egy volt baka, egy jelentéktelen vándorszínész elhomályosítsa őket”.

(IGY ÉLT a szabadságharc költője, Móra Könyvkiadó, 99. old.)

Igen, az ilyen emberek zúgni, kiabálni fognak, csak hogy bebizonyítsák a bebizonyíthatatlant, hogy meggyalázzák a nagy költő dicső nevét csak azért, mert messze hazájától számára nehéz napokban megtagadta sorsát. Ezek az emberek nem az életért, hanem a halálért fognak harcolni, hogy kompromittálják Petőfi Sándor titkának feltárásával foglalkozó kutatókat Pa-girja, Tyivanénko nevében, dicsőséget aratva azok helyett, akik azt megérdemlik. Igazi akadályba nem ütköztek volna, ha gondolkodásukban nem lett volna konzervativizmus. Atokkal sújtják Morvai Ferenc nevét, aki nemes lépést tett és anyagi oldalról támogatta ezt a nagy feltárást. Hálám azoknak akik a feltárást elősegítették és megvetésem mindazoknak, akik ennek útjában voltak.

Üdvözlettel:

M. I. Salenyik Munkács

Petőfi csontjai egyelőre beköltöztek a Burját Akadémia épületébe

Jegyzettöredék a magzatemberek vészorszakának idejéből

Mottó: „Ropogatja ránk a Holdat,
Mennyei savanyú cukrot.
Ne sirj (...)”

(Utassy József: Abortusz. – Kilenc költő,
Az elérhetetlen föld c. antológiájából.)

Jóságos, öreg cukrasz főzhetne
és kavarhatta mesebelire hajda-
nán a nyáresti Hold aranyló sava-
nyú cukor-szemét, hiszen csak a
magyar horizont alatt sok-sok
milliónyian így „rájárhatnak”
arra, és mégsem olvadozik, csücs-
ke nem toredszik, hanem szép ke-
rekre kitéljesedik, s ha megis el-
fogy, néha úgy születik, hamarosan
újra kerekedik... Pedig dob-
hártyszaggató az a sok
ropogtatás, és dübörgése el sem
halkul. A dantei inferno eme leg-
szelidebb passziójú szintjének
malmai időtlenül, orokké öröl-
nek.

Sokan szeretnék, ha egyértelmű-
ség-számba menne: az abortusz – mint
az egyenjogúvá vált nőnek a saját tes-
te feletti rendelkezés emberi joga.
A nyugati világban a művi vetélésnek
a hatvanas évektől kibontakozott libe-
ralizálódása, legalizálódása segíteni
látszott ezt az igényt. Bosszantó lehet
e hamis prófécia hívei és elcsábítottjai
számára, hogy mára hervadozni lát-
szik a jogszemlélet eme bogáncsvirá-
ga és kiütözik, hogy napjaink vitái
során az emberi jogok jótét védangya-
lai egyre inkább a magzatemberek
élethez való jogának eszméje felett le-
begnek.

Ha még egy mottót kívánnánk e
jegyzetekhez illeszteni, s az lehetne
egy kissé szarkasztikus is, akkor vala-
mi ilyesféle gondolatot hordozót kel-
lene választanunk: jó-jó, legyen embe-
ri, személyiségi jog az abortusz, s ez
utóbbi ellen akkor nem lehet senkinek
semmi kifogása, ha valóban a saját tes-
tével rendelkezik általa valaki; legyen
hát az tényleg alanyi jog olyan esetben
– és csak olyan esetben! –, amelyben
valami más egyebet (és nem valakit!)
is el lehet vetélni, mint egy éppen e
célből holtta kaszabolt emberi testet,
horribile dictu: az éppen jogait érvé-
nyesítő nő magzatának, gyermekének
holttestét. Végére is liberalizmustisz-
telő korunk olyan gyakran hangoztatja
a kedvelt szlogent: szabadságom hatá-
ra a másik ember szabadságának hatá-
ra... Mottónak persze csak akkor vá-
laszthatnánk egy efféle aforizmat, ha
lenne ezt honnan idézni...

Terhességmegszakítás. A maga ne-
mében műremek ez az összetett szó.
Tessék csak odafigyelni rá egy kissé!
Mintha a hordozóval, a terhes anyával:

az asszonnyal, ahogy ez esetben mon-
dani szokás, engedelmeskedve a lélek-
tani hátrítási mechanizmusok ki nem
mondott illemszabályának – szóval,
mintha kizárólag, vagy legalábbis fő-
ként az anyával-asszonnyal, az ő álla-
potával, terhes állapotával történne vala-
mi. Igaz, ő az, aki a megszokott mó-
don körültekintő szemünk számára
egyszerűen és természetesen látható.
Ő az, aki látszik. Látszanak arcvoná-
sai, ha sikoltana, hallatszana sikolya.
A magzatember ezzel szemben her-
metikusan elzárt, a riasztás és segély-
kiáltás világunkban megszokott és al-
kalmazott kommunikációs nyelvét
nem használja, legalábbis e nyelv ke-
gyelmet esdő szavait érzékszerveink-
hez el nem juttathatja. Pedig vele (is?)
történik valami. Úgy pusztul el a pro-
cedúra során, mint korunk halálraítél-
te: láthatatlanul; hiszen a bitófára
szánt ember tágult pupillája, a rémü-
lettől iszonyatosá vált tekintete sem
égeti bele magát – elfeledhetetlenül –
lelkünkbe, idegeinkbe, már csak azért
sem, mert fejére arcszakot húznak az
ölés állami mesterei, és mert már ré-
gen nem az Isten szabad ege alatt olt-
ják ki az életét, hanem börtönök hátsó
raktári zugaitól – mondjuk, emeleti
raktárhelyiségeiből – kialakított, szűk,
eldugott szobácskákbán.

Avagy – ha már a hasonlatok igéze-
tébe kerültünk, miért is ne jutna ez is
eszünkbe? – Úgy pusztul el, olyan rej-
tetten a „nemkívánt magzat”, mint a
gázkamra áldozata, akinek hörgését,
zuhanásának hangját, hápgósszerűen
mozgó szája torz fintorának látványát
felfogta a vastag fal; végőrája a szom-
széd falu éji nyugalomát sem zavarta,
amint háborítatlanságot biztosító mó-
don zárják el a magzatember agóniájá-
nak látványát is az anya zsírpárnái és
testének élő szövetei, az ő vesztőhe-
lyének élő, falazó falai, akkor, amikor
az acél belekap a kicsiny nyakszirtbe,
többől kiszakítja az egyik combot, szét-
téli a nemi szervet, majd egy lendüle-
tes pengesiklás megadja a kegyelem-
döfést.

Sokan látták filmen az egész fiatal
kora okán skrupulus nélkül tömegesen
elpusztított magzatemberek egyikének
nagyon is differenciált életét, mozgá-
sának – az egyéni lelkületét is kifeje-
ző: pszichomotilitásának – sajátos grá-
ciáját, finomságát, testének már meg-
formálódott, kialakult egységét.
Egy filmes a technika jóvoltából ma
már megteheti, hogy arra a nyomrűs-
ges szolgálatra érezzen indítást,
hogy egy éppen fiatal magzatkorát élő
embertársunkat az anyai szöveteken
átlátó eszközökkel azokban a pillana-
tokban fotografáljon egy celluloid sza-
lagra, amikor technikánk rozsdamen-
tesen csillogó, hosszúra nyúlt mikro-
guillotine-jaival éppen végrehajtatik
rajta az ítélet. Mit jeleníthet meg egy
ilyen képsor? A pillanat törtrészéig tar-
tó metszést, hasonlót a kommandós vi-
deociccek bravúrajához? Avagy értet-

len, eltátott szájú csodálkozást, a sze-
retett gazda által agyonlőtt kutyának
az utolsó pillanatban a létből kiábrán-
duló, fakuló szemének, tekintetének
ürességéhez valamimód hasonló? Menekülést? Egy önkéntelenül, öntes-
te elé tartott kezét, valami halovány,
génekkbe vésett ősi emlék indítatására,
a méhkürt felé, hátra, beljebb húzódo
menekülés tétova, hasztalan, lépéspró-
bálkozását? Majd utána a megadást,
végül a halott testcsonton – filmes
nyelven – „kiűzését” a képből, az el-
járás technika rutinos zárómozdulata-
it?

Heves vita, bíróságra került botrány
pattant ki néhány éve az életüket leélt
emberek holttestéből kilopott agyalapi
mirigyek gyógyszergyártási célú nyu-
gati értékesítéséből. Eközben egy má-
sik hír elment a közvélemény füle
mellett. A Parkinson-betegség gyógyí-
tására olyan kísérletek történtek
ugyanis, amelyet egészen fiatal mag-
zatok koponyájából kiemelt emberi
középagy-szövet felhasználásával vé-
geztek. Valószínű, hogy „foetus extir-
patio”-ból (magyar fordításban: mag-
zatkimetszésből, magzatirtásból), te-
hát terhes anyaméhben végrehajtott
méhkaparás során „nyert” magzati
holttestekből származó szövetekről
van ez utóbbi esetben szó. S vajon az ő
személyiségi jogait védi-e valaki a
holt szerveik feletti rendelkezés ügyé-
ben úgy, mint a hipofízis-botrány ide-
jén a felnőtt korokban elhaltakét véd-
ték?

Az sem mellékkörülmény, hogy a
művi magzatpusztítás olyan fejlett,
életük méhen belüli fázisát élő embe-
rekkel, megismételhetetlen egység-
gű személyekkel végez, akinek bioló-
giai, szöveti differenciáltsága e korai
halál idejére már igen magas fokú, hi-
szen szervezetükben a Parkinson-be-
tegség háterét képező, hiányzó anya-
gokat termelő specializált agysejtek
működőképesen – és kifoszthatóan –
már rendelkezésre állnak.

Mengele doktor, az orvosnak látszó
náci hóhér, emberkísérletek mániákusa
– aki talán a „humán alapanyag” jó-
vendőbeli tudományos felhasználása
prófétájának képzelte magát –, aligha
gondolt a „perspektívák” olyan széles
mezejére, amelyet ily módon a foetus-
holocaust ígér, bár afféle képzett em-
berként meglehet, megvetete azokat a
gyilkostársait, akiknek a technológiai
képelete csak a lámpacernyő- és szap-
pankésztésig terjedt...

(...A történelmi bűnök fenckellen
kútjának megidézése elnehezíti a szí-
vet, lehorgaszítja a fejet és előhív egy
fohászt: Irgalmazz nekünk, Istenünk,
az élet manipulálhatósága, halállal va-
ló elegyíthetősége titkaiba kissé bele-
látóknak, a civilizációkban lakozó
mengeleségek, és a talán eljöhettek le-
szereléséért itt és most felelősek-
nek...!)

Hasadt lelkű, hasadt jogtudatú ez a
mi civilizációnk. Kábultan, vakon tart-
ja természetesnek, hogy nagyipari mé-
szárláströsztök ölik futószalagon az
óvó burokra szoruló, esékény-töré-
keny emberkezdeményeket, és ez ...
nem zavarja abban, hogy jogos rémü-
lettel-iszonyattal sikoltson föl a már
megszületett kicsi emberek egyre ter-
jedni látszó, gyakran ördögien gonosz,
perverz gyilkolásnak hallatán. Han-
gosan követelünk bitófát azoknak, aki-
ket vad szenvedéllyel hajszolunk a
képernyőről memorizált fantomképük
alapján, akik keze által a létbe lopako-
dott gonoszság szörnyű, gyermekvér-
vevő fekete szertartását végrehajtotta,
és azt hisszük, hogy nekünk az effé-
lékhez semmi közünk nincs. S mind-
közben jólöltözöten, kultúrált képer-
nyővitákon veszünk részt, korlátlan
kimetszési jogot követelve erős, már
felnőtt embertársainknak.

Máskor, megvető borzadással ta-
nulmányozunk – ugyancsak a tömeg-
kommunikáció jóvoltából – egy-egy
suta, habogós, titkos leányanyát, akire
rápattant a bilincs és rácsukódnak
majd évekre a rácsok és zárok, hiszen
nem oly időkben és nem oly módokon
búcsúztatta el az élettől magzatát, mint
itt és most az neki dukálna, és illene,
hanem úgy – a gyermek megszületését
követő percekben –, mint a gyilkolás
közben sem egészen elveszett istenfé-
lelem súlya alatt tették generációk tu-
catjainak magzatgyilkos anyái. S miért
születtek meg előbb gyermekeiket,
mintsem megölték volna őket hosszú
századokon át az „elrettető” anyák?
Miért ítélte más gyilkosságoknál ki-
sebb bűnnek ezt a törvény hajdanán? S
végül mi köze mindennek az istenfé-
lemhez? Rettenetes, de egyszerű a ma-
gyarázat. Hajdanán, azok az elvete-
mültség bélyegét hordozó asszonyok
és leányok nem akarták megkereszte-
letlenül a halálba – és hitük szerint úgy
az örök halálba – taszítani gyerme-
küket, s az anyatesten kívüli életük né-
hány másodpercét vagy percét arra
használták fel, hogy maguk megke-
reszteljék őket. A külön, enyhébb, de
azért súlyos büntetéstételi jogi gyakor-
lata bizony ilyesféle okok miatt ala-
kult ki. Amikor úgy másfél évtizede a
magyar büntető törvénykönyvből az
Országgyűlés törölte az egyéb ember-
ölésekről leválasztott újszülöttgyil-
kosság tételét, és ezt a bűncselek-
ményfajtát egyszerűen besorolta a
szándékos emberölések közé, rendkí-
vüli elégedettséggel dicsérte – és a tö-
megtájékoztatóval dicsértette – meg
önmagát, fölötébb nagy fölvilágoso-
dottságáért, s mint mondotta: nem is
érti, hogyan létezhetett ilyen irracioná-
lis, ostoba megkülönböztetés.

S közben zakatolt az abortusz-
nagyüzem minden hóféhér gépsora.

– Tordai Béla –

Kalaposzás Rómában a Mondiale jegyében

Anglia kiemelése körüli vita

Szombaton este a római sportpalotában várhatóan egyórás, színes műsorral kísért sorsolást tartanak, amely eldönti, hogy 1990. június 8. és július 8. között milyen játérend szerint mérí össze tudását a földkerekség legjobb 24 labdarúgó-válogatottja a 14. világbajnoki döntőben.

Persze a szombati napot megelőzően a csütörtöki is igen lényeges az indulók számára, hiszen a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) meghatározza, melyik hat nemzeti együttes lesz kiemelt, s kerül ily módon a 6 csoport élére. Az 1982-es spanyolországi vb-döntő óta immár harmadik alkalommal érvényes ez a sorsolási rend, a kiemeltek mellé négy úgynevezett „kalapból” sorsolják ki a csoportok második, harmadik és negyedik résztvevőjét.

Keddi félhivatalos információk szerint – ezek, csakúgy mint az elmúlt napok híresztelése, messze nem vehetők véglegesnek! – a FIFA hajlik afelé, hogy Argentína (Nápoly), Olaszország (Róma), Brazília (Milánó), Spanyolország (Torino), az NSZK (Verona) és Belgium (Cagliari) legyen a kiemelt, s a további erőssorrend – csoportok így alakulnának:

Második kategória: Anglia, Hollandia, Szovjetunió, Jugoszlávia, Uruguay, Románia.

Harmadik kategória: Írország, Skócia, Ausztria, Svédország, Kolumbia, Csehszlovákia,

Negyedik kategória: Egyesült Államok, Costa Rica, Kamerun, Koreai Köztársaság, Egyesült Arab Emírségek, Egyiptom.

Eldőlni látszik tehát az a kérdés, hogy Anglia kiemelt legyen-e, vagy sem. A FIFA részéről Joao Havelange elnök néhány napja hangsúlyozta: nem látja okát az angolok kiemelésének. Még akkor sem, ha a szigetországi szövetség azért folyamodott a „kegyért”, mert így megoldható lenne, hogy renitens szurkolóikat az olasz hatóságok jobban tudják ellenőrizni. Az angolok Cagliari-ban és Palermóban szeretnék játszani, tehát Belgium kiemelt helye kerülne veszélybe. Havelange letette voksát, de a kiemelésekről nem egyedül ő dönt...

Rómában tartózkodik a brit sportminiszter, Colin Moynihan, aki már tárgyalt az olasz házigazdák szervező bizottsága egyik vezető tisztségviselőjével, Luca Montezemolóval. Alkalmilag megegyeztek arról, hogy az olaszok támogatják az angolok kiemelési törekvéseit. A sportminiszter csütörtökig még megbeszéléseket folytat olasz kollégájával, Franco Carraróval is. Utóbbit már faggatták olasz újságírók arról, neki mi a véleménye az „angol kérdésről”?

Kulissza

Mélypont – állapítjuk meg egyre gyakrabban a magyar válogatottak szereplése kapcsán. Jószerivel már csak a hagyományos sikersportágak tartják a lelket a magyar sportban. A labdajátékokban pedig – a női kézilabda válogatott dániai lezereplését követően – csaknem valamennyi reményünk ellillant. A „csaknem” arra utal, hogy a férfi kézilabda válogatott jelenti még az egyetlen halovány reménysugárt arra, hogy „valamilyen labdában” még lépést tartunk a világ élvonalával. Ha a csehszlovákiai világbajnokságon esetleg Csík János gárdája is a hölgyekhez hasonló kínos szerepkörre lesz kárthatva, akkor kész, be lehet jelenteni – már ami a nemzetközi eredményességet illeti – a totális csőd állapotát. S ebben a sötétségben egyre halványabban pislákolnak majd azok a fények, amelyeket a Török- és a Széchy „bébiknek”, no meg a kajakosoknak köszönhetünk.

A dániai és más előjelekből ítélve a kézilabda is kezd elszállni, besorol a labdarúgás és a röplabda mellé vagy mögé – a meghatározás teljesen mindegy.

De ne hagyjuk, hogy a fentebb már említett a legutóbbi világversenyekeken rendkívül sikeres férfi vonal is eltűnjön a kézilabda-süllyesztőben! A szövetség próbáljon – éppen a magyar kézilabda érdekében – a nagyon is prognosztizálható folyamatok elébe menni. Mert a nőknél bekövetkezett változásoknak eléggé tétlen, önmegegyezésgére eleve felmentést adó szemlélője volt. Be kell látni, hogy a nagy klasszisok külföldre távozását nem érdemes adminisztratív úton gátolni. A kompromisszumot kell keresni! Világosan látszik, hogy a nemzeti színekért a nőknél jobban lelkesedni tudó férfi klasszisainkat, jó képességű játékosainkat sem lehet a végestelen-végig itthon tartani. Ezért a világszínvonalat elérő, de mindenképpen megközelítő válogatott játékosokat anyagilag meg kell becsülni, hogy érezzék Iváncsikék: „fönt” is értékelik, elismerik kiemelkedő tudásukat. A tehetséges újakat pedig – mint ahogy az a nyolcvanas évek elején a női válogatottnál történt – menedzselni kell!

Ezért tud tenni a szövetség – ha akar. S ilyen előzmények után a még nem romlott erkölcsű, majdan külföldre szerződő férfi kézilabdások – Kovács Péterrel ellentétben – nagy valószínűséggel a nemzet, a válogatott érdekeit is figyelembe veszik.

Bálint Gy.

Kilenc év után egy Las Vegas-i szállodában

Leonard–Duran bokszcsemegé

Csütörtökön újra egymás ellen lép a szorítóba Duran és Leonard, az említett „No Mas” két főszereplője. A tét ezúttal a Boksz Világtanács (WBC) szuper-középsúlyú címe. Az immár 38 éves panamai mindenképpen szeretne visszavágni az 1980-as kudarcért, hiszen joggal érezheti úgy, hogy 21 éves karrierjét beárménykölje az akkori vereség. Duran 85 profi mérkőzéséből 78-at nyert meg, ami egyedülálló teljesítménynek számít.

– Minden idők egyik legnagyobb öklözője vagyok – mondta magáról „szerényen” Duran. – Ezt sajnos ke-

vesen ismerik el, és mindig azt a bizonyos „No Mas”-t emlegetik.

A 33 éves Sugar Ray Leonard higadtabban nyilatkozott, nemcsak önmagát, hanem ellenfelét is dicsérte.

– Duran könnyűsúlyban, én pedig a váltósúlyban voltam a legjobb – jelentette ki.

A találkozó egy Las Vegas-i szállodában, a Mirage Hotelban rendezik. A fogadóirodák esélyszámítói a fiatalabb Leonard győelmét tartják valószínűnek, bár a szakemberek szerint az amerikai régóta nem úgy szerepel, mint fénykorában.

Nevada kispályás foci torna

Nemcsak az egészség a tét!

Nemcsak a XXII. kerületi kispályás futballt kedvelőknek szánják, így vélhetően a főváros más kerületeiből is bőven lesz érdeklődő és jelentkező arra a kispályás labdarúgó-tornára, amely a „Nevada Focifarsang” nevet viseli, s amelyet a XXII. kerületi testnevelési és sportfelügyelőség, a kerületi labdarúgó szövetség, a Húsipari Hízlaló Vállalat, továbbá a Budafokon tevékenykedő Központi Tömegsport Egyesült írt ki. Érdeklőség: minél többen jelentkeznek, annál nagyobb az a pénzösszeg, amelyért fellépnek a csapatok. A kiírás szerint 150 ezer forint az összes kiosztható pénzdíj, ám ez csak akkor lesz ilyen jelentős, ha legalább 96 csapat nevez. A nevező egyesületeknek 3500 forintot kell befizetniük. A befizetést igazoló csekk másolatát december 30-ig kell elküldeni a XXII. kerületi sportfelügyelőségre (cím: Bp., XXII. Kossuth L. utca 60.).

Hétfőn a Bp. Honvéd labdarúgó szakosztályának vezetése – a vezető edzővel egyetértésben – úgy döntött, hogy Both József nem dolgozik tovább Kispesten, megválnak az NB I-es csapattól. Kedden délelőtt újabb tárgyalások után véglegessé vált, hogy ez az elhatározás mindkét oldalon végleges. Gyors megbeszélések következtek, s ezek eredménye: Both József utóda Haász Sándor, akivel 1990. június 30-ig kötöttek szerződést. Ez idő alatt a klub elnöksége figyelemmel kíséri a bajnoki címvédő együttes szereplését, s ha jövő nyáron elégedettek lesznek Haász Sándor munkájával, akkor megfontolják, hosszabb időszakra szóló lesz-e az új vezető edző megbízatása.

Both József 1990. január 15-ig a Bp. Honvédnál marad még azért, hogy minél hathatósabb segítséget adjon

Both helyett Haász

Hat között lesz a Bp. Honvéd?

Haász Sándornak. Kedden egyébként az is kiderült, hogy Both József mellett Egervári Sándor és Pálkás József (a pálya- illetve kapusedző) sem dolgozik tovább a piros-fehér együttesnél. Erről szerdán a két említett szakemberrel még tárgyalásokat folytat a Bp. Honvéd vezetése. Amennyiben Egerváriék álláspontra nem változik, úgy Haász Sándornak mielőbb új pályaedzőt kell találnia.

Haász Sándor nem ismeretlen Kispesten, 1982 és 1984 között pályá-

edzőként segített már az akkori vezető edzőnek, Komora Imrének. Útja azután Salgótarjamba vezetett, két évet a Váci Izzó csapatánál is eltöltött vezető edzőként, majd a Rába ETO-nál dolgozott egy bajnoki évadon keresztül. 1989. június 30-án hagyott fel a győri edzői tevékenységével.

– Azóta hogyan teltek a hónapok? – kérdezte a Bp. Honvéd új vezető edzőjétől az MTI munkatársa.

– Nem tétlenül! – hangzott a válasz. – Német nyelvtudásomat csiszoltam, s emellett a legújabb edzői módszerekkel is alaposan megismerkedtem. Mondhatom, hasznos volt a

csaknem fél éves „szünet”, legalábbis az említettek miatt.

– A legsietősebb feladata Kispesten?

– A lehető legmélyebben tájékozódni, mi is a valós helyzet a csapat házatáján. Ez némileg nehéz, mert a játékosok 1990. január 2-ig szabadságot kaptak. A szakosztályvezetőkkel persze megtárgyaljuk, miként lehet ismét eredményesebben szerepelni.

– Mire tartja képesnek a Bp. Honvéd együttesét a tavaszi folytatásban?

– Az első hat közé kerülésre. Ez éppen ugyanaz a terv, amit Both József is meghatározott. Mindenképpen szeretnénk újra valamelyik nemzetközi kupáért harcba indulni. A Magyar Kupában a legjobb nyolc között vagyunk, így hát elvileg nyitott az út a KEK-szerepléshez is.

Köszöntjük

MIKLÓS

nevű olvasóinkat

Miklós püspök életéről valójában igen kevés megbízható adatunk van. Csak annyit tudunk róla, hogy a nagy keresztényüldözések idején született, a 3. század végén. Bátor, hitvalló élete miatt nagyon tisztelték Myra város lakói, és püspökké választották az üldözések megszűntével. Miklós püspök az igaz hit védője volt a nikaiai zsinaton is, népének pedig igazi szerető atya. 350 táján költözött az égi hazába, ahonét továbbra is sok segítséget nyújtott a pártfogását kérő szegényeknek, különösen a fiataloknak. Erről tanúskodnak a halála után keletkezett legendák.

A Nap kél: 7.15 órakor
nyugszik: 15.45 órakor

A Hold kél: 11.51 órakor
nyugszik: 23.12 órakor

Borult, ködös idő

Átmenetileg helyenként felszakadozik a felhőzet, megszűnik a köd, de az ország nagy részén folytatódik a borult idő zúzmárás köddel, hódarával. Többnyire gyenge, változó irányú lesz a légmozgás, csak kisebb körzetekben élénkül meg az északnyugati szél. Hajnalban mínusz 5, mínusz 10, szerdán kora délután mínusz 1 és mínusz 6 fok között alakul a hőmérséklet.

– December 6-án, szerda délután 16.30 órakor Benjamin Natanjahu izraeli külügyminiszter-helyettes előadást tart a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület helyiségében (VII., Garay u. 48.).

– A kétpói veszélyes hulladék lera-kó elleni tiltakozásul a kuncsorbai és a kétpói társadalmi bizottságok elküldték 3840 aláírásról szóló ellenvéleményüket is tartalmazó levelüket Németh Miklós miniszterelnöknek, Hüter Csaba mezőgazdasági miniszternek, a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztériumnak és a Szolnok Megyei Tanács elnökének, mivel kezdettől fogva tartó erőteljes tiltakozásuk mind ez ideig eredménytelennek bizonyult.

GYERTYAFÉNY

Né félj Havel,
gyertya világít:
beton falakon is
átsüt a szabadság!
Reményed fészkeit
cinkos kéz
le nem ütheti orvul,
Téged
meg nem alázhat
sunyi vád!

Budai Kulcsár János

SZÁVAI | KALENDÁRIUM

Géza | December 6: Miklós

A cipőjéből kilábolt Mikulás dala

Mezitlábolok – s nem álságból:
Kilábolnék a válságból!
De nem tudok, csak a cipőmből.

Cipőm mellett állok, várok,
Nem töltöm meg, töltsék mások,
Jobban lábóló Mikulások!

Nincsenek csapdába esett magyarok Manilában

Továbbra sem sikerült kimenekíteni Manilából azokat a külföldi turistákat, akik a lázadók és a kormányerők folytatódó összecsapásai miatt még mindig a Fülöp-szigeteki főváros három nagy szállodájában laknak – jelentette az AP amerikai hírügynökség. A Pegazus Tours szervezésében Manilában járt magyar turistacsoportnak sikerült elhagynia Manilát. A tizenöt főnyi magyar társaság múlt kedden érkezett a Fülöp-szigetekre, és útterve szerint vasárnap Malaysiába ment, azután pedig Szingapúrba folytatja útját.

Manilában kedden csaknem kétezer külföldi turistát akartak elszállítani egy buszkonvojval a város üzleti negyedéből. A 22 buszból álló gépkocsioszlopot azonban meg kellett állítani, mert újból harcok robbantak ki a negyedben. A lázadók korábban közölték, hogy lehetővé te-

szik a külföldiek távozását, a harcok azonban ezt megakadályozták. A sorsukról folytatott tárgyalásokat a kormány és a lázadók megbízottai szerdái elnapolták.

A lázadók mintegy két tucat épületet tartanak ellenőrzésük alatt, közöttük külföldi diplomata és újságírók lakásait. Az amerikai nagykövetség szerint a csapdába esett külföldiek között több mint 200 amerikai állampolgár van. A nagykövetségek felszólították országaik állampolgárait, hogy hagyják el az üzleti negyedet azokat a részeit is, amelyeket eddig még nem sújtottak a harcok. Manilában kedden legalább két halálos áldozatot követeltek az összecsapások. Tizenöt ember megsebesült. Az AP amerikai hírügynökség szerint eddig 74 halálos áldozata és több mint 540 sebesülte van a péntek óta folytatódó összecsapásoknak.

Az elmúlt időszak politikai eseményei felerősítették a szükségességét egy politikai „etikai kódex” elkészítésének, mely a politikai ellenfelek pártvitáinak erőszakmentes kereteit biztosítja. Szükséges ezért a már elkezdődött „Erőszakmentesség Charta” szövegező bizottság tevékenységének kiszélesítése. A konzultáción eddig részt vett szervezetek 1989. november 22-ei megbeszélésen egyezség született abban, hogy széles kör bevonásával készüljön el rövid időn belül a charta mindenki számára elfogadható szövegtervezete. Felhívunk ezért minden felelősen gondolkodó politikai pártot, társadalmi szervezetet, hogy vegyen részt a munkában, melynek következő nyilvános ülése 1989. december 6-án 15 órakor a Hazafias Népfőnt budapesti bizottságának székházában (Budapest, VI., Népköztársaság útja 127.) lesz.

Felhívjuk olvasóink figyelmét,

hogy december 7-én csütörtökön délután 18 órakor kötetlen és közvetlen hangú találkozót tartunk a budapesti *Rátkai Márton Klubban* (VI. Gorkij fasor 38.). Jelen lesz a szerkesztőség több tagja – és meghívottként Csoma Judit színművész *Fohász* című kislemezzel. Minden érdeklődőt szívesen látunk.

A Dátum szerkesztői

Pannónia könyvek

Tegnap a budapesti Fészek Klubban a Pannónia Könyvek című sorozat öt éves fennállása alkalmából tartottak sajtótájékoztatót. Megtudtuk: 1990-ben kiadják Bodosi György: *Ilyés Gyula Tihanyban* című művét, Hamvas Béla: *Európai műhely* című kétkötetű anulmánygyűjteményének reprintjét, továbbá Makay Ida harmadik verseskötetét, az *Utolsó tárlat* címmel. Úgyisint kiadják Németh Lászlónak az oktatásügy mai európaivá formálásához jól használható gondolatait *A medve utcai polgári* című reprint könyvét. A tudományt Ormos Mária történész képviseli *Soha, amíg élek* címmel megírott, az utolsó koronás Habsburg puccsátsérteiről szóló művét, valamint Tuskés Tibor: *Tájak, emberek* című ugynevezett „szerelmes földrajzát.” F.D.

Nyugdíjak egyszeri kiegészítése

A nyugdíjasokat a Minisztertanács döntése alapján megillető egyszeri kiegészítést a december havi nyugdíjaktól függetlenül, külön utalványon utalják ki. A kifizetést a Posta december 8. és 18. között bonyolítja le. Az egyszeri kiegészítést külön kérelem nélkül, hivatalból utalják át. A posta kéri ügyfeleit, hogy csak abban az esetben reklamáljanak, ha a jelzett időpontig nem kapnák kézhez az összeget.

TORONY
KÖNYV

Az 1989. évi

Téli Könyvhéten

három kötettel jelentkezünk.

Hol zsarnokság van, ott zsarnokság van.

Kenedi János, Pető Iván és Vági Gábor által szerkesztett kötet, amelyben eddig sehol sem publikált dokumentumok és gazdag fotóanyag mutatja be az 1950-es évek hétköznapjait. Ára: 150,-

Túlélő képek – Kántor László íróportréi.

Harmincnégy Erdélyben élő író vallomása.

Ára: 180,-

Vásárhelyi Lili: A Nevesincs város.

Színesen illusztrált mesekönyv, amely nem csupán gyerekekhez szól. Ára: 80,-

Megrendeléseknek örömmel teszünk eleget, utánvétellel azonnal postázunk.

Címünk:

1124 Budapest, Vas Gereben u. 35.

Tel.: 185-8116

Hirdetését telefonon is feladhatja

Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Paks (75)	11-173
Tolna (74)	40-476

APRÓHIRDETÉS

Eladó 1990. év végi beköltözéssel Szekszárd, Béni B. 67. III/10. sz. alatti 2 szobás összkomfortos lakás. Érdeklődni a fenti címen, vagy a (74) 11-712-es telefonon, 18 óra után.

Nyolcéves AVIA új motorral eladó. Szekszárd, Tartsay út, Halbalt. Telefon: (74) 11-600.

Egyedülálló idős személyrel eltartási szerződést kötnek, havi járadékot fizetnek, balatoni, budapesti házért, lakásért. „Nyugodt időskor” 7081 Simontornya, Pf.: 35.

RELUXA 800,- Ft/m² legyártva, postán szállítva, 15 napon belül. Megrendelhető: „TÍPP” GM, 8225 Szentkirályszabadja, Kossuth L. u. 29. Telefonügyelet: 06 (80) 28-940.

HAZASTARS? Életárs? Szabadidőpartner? Kérje tájékoztatónkat! FORRAS, Balatonfüred, Pf.: 40.

BAJA Kőlcsey u. 74. III/10. alatti kettő- és félszobás, 67 m²-es távfűtéses, összkomfortos, tehermentes lakás, azonnal beköltözhetően, felértékelt áron, Kp.-ért eladó. Megtekinthető vasárnap 15-16 óra között. Érdeklődni a (74) 11-361-es telefonon.

150 m²-es gázfűtéses új családi ház eladó. Bajkai Ferenc Bonyhád, Benczúr u. 40.

4 m² búkrónk és körfűrész 380 V-os motorral eladó. Érdeklődni hét végén: Bajkai Ferenc Bonyhád, Benczúr u. 40.

Keresek olyan személyt, aki vállalja angol-német-francia nyelv oktatását alapoktól, levelezéssel, honoráriumért. Cím: Pálinskáné 2490 Pustaszabolcs, Jókai u. 12.

Hat darab hízó eladó, januári vágásra előjegyezhető, ugyanitt Trabant Combi eladó. Vass Sándor, Várdomb, Kőmai utca 12.

Bűféhez és fagyaltozóhoz szükséges felszereléssel vállalkozásba társulnék. Tel.: 157-5819.

Figyelem! Megütheti szerencséjét, ha nálam rendel Lottókombinációt. 1000,- Ft-ért jelentkezés alapján utánvétellel küldök Önnek 2 db egyformán szerencsés kombinációt a megfelelő tájékoztatókkal és információkkal. Mindenki szerződést kötök. Ha négyes, vagy ötös, ill. 5+1-es, vagy hatosfogata van, 10%-ot kérek, ha pedig maximum 8 hét alatt nagyobb találatot nem ér el, visszafizetem a kombináció vásárlási árát, (1000,- Ft-ot) még akkor is, ha az alacsonyabb találatok által hozott nettó nyereségösszeg többszöröse is a bruttó költségnek. Leveleket: „LOTTÓ” jeligére a Magyar Hirdetőbe, Veszprém, Kossuth u. 6.

Lottózók! Hozamában verhetetlen lottóvariáció! 45 szám 295 szelvényen! 6 csoportból 3 favoritált szám kihúzásakor már garantált 5-ös találat, 4-nél 6-os eséllyel! Ára: 430 Forint.

Ötös-lottóhoz hasonló szerkezettel, 45 számos 297 szelvényes lottóvariáció! 5 csoportból kihúzott 5 szám (2 favoritált) garantáltan 4-es találatot biztosít! Ára: 450 Forint.

Totózó! 0.13.0-5.8.0 indexre, 395-8240 Forint befizetésre, vezetéses totókulcsok! Már 2 vezetéssel garantált 13-as találat! Ára 420 Forint. Megrendelés csekken, vagy utánvétellel. Fehér Gábor Pécs 7634 Kővirág 37.

Az M&M SZOFTVERHÁZ Kft.

megnyitotta Szekszárdon számítástechnikai
és híradástechnikai szaküzletét

- Számítástechnikai gépek; kisgéptől-nagygépig;
- Számítástechnikai segédanyagok, leprellók;
- Szakkönyvek;
- Telex, telefax, fénymásoló, telefonközpont;
- Híradástechnikai cikkek;
- Szoftverkészítés – megrendelőink igénye szerint;
- Szervízzolgáltatás;
- Tanfolyamok szervezése, igény szerinti témában;
- Bizományosi tevékenység;
- Ingyenes szaktanácsadás.

...BEMUTATÓ...

**SZAKÜZLETÜNK TÁVKÖZLESI ÉS
IRODATECHNIKAI BEMUTATÓT TART!**

ideje: 1989. december 6. 10.00–17.00 óráig.

helye: Szekszárd, Beloiannis u. 1–3. V/504.

Egyedi szoftverkidolgozás megrendelésének lehetősége;

Megtekinthető és megvásárolható termékek:

- telexek, telefaxok, telefonközpontok,
- programozható hangos telefonok,
- elektronikus írógépek, fénymásolók, zsebszámítógépek,
- menedzser noteszek.

...AKCIÓ...

- + CANON FC-5 Fénymásoló 49 800,- Ft+áfa
- + Kellécsomag és 1 év garancia 12 900,- Ft+áfa
- + 20 MB külső streamer egység XT-hez 28 000,- Ft+áfa
- + Jogtisza, sorszámozott 4.01 DOS 4000,- Ft+áfa
(dokumentáció + 4 db floppy)
- + Telexkártya 49 000,- Ft+áfa

VÁRJUK KEDVES ÜGYFELEINKET!

Cím: 7100 Szekszárd, Beloiannis u. 1–3. V/504.

Telefon: 74/11-783

DÁTUM

A fájdalom (m)árka

Az NSZK-ban, ha nem is éppen különös, de azért érdekes per foglalkoztatja a közvéleményt. Egy nürnbergi asszony tizenhárom évvel ezelőtt epehólyagját operáltatta, majd a gyógyulás reményében elhagyta a kórházat. A fájdalom azonban az évek során életének társa lett, s csupán most, egy röntgenvizsgálat alatt derült fény (vagy árny) arra, hogy nem ok nélkül: annak idején hasában felejtettek egy 18 centiméteres orvosi műszert, ám nemcsak ezt, hanem a következményeket sem tudta megemésztetni: beperelte, még hozzá kerek százezer márkára a vétekeseket, mondván, neki ennyi fájdalomdíj föltétlenül jár. Ahogy én ismerem a nyugati jogszolgáltatást, igen könnyen lehet, hogy ezt meg is ítélik neki.

A dologban mégsem ez a legérdekesebb, hanem az a párhuzam, amely a derék asszony s magyar sorstársai között vonható. Nem arra gondolok, hogy nálunk is bennfelejtették az orvosi műszert, mert tudom: bele sem tették. Sokkal inkább azok a jelképes zárványok, megemészthetetlen, múltbeli események, bennitört tüskék, gyomorterhelő, torokszorító gombócok járnak az eszemben, amelyek nem tizenhárom, hanem huszon-, sőt, harminc- és negyvenhárom éve szántották az arcokra a fájdalom árkat. Ezekre – nemcsak azért mert ilyesmire nincs jogi, csupán emberi törvény – nem lehet százezeres kártérítést kérni, de talán nem is lenne tőle különösebben nyugodt vagy boldog, akinek megítélnék. Az ismét más kérdés, hogy össze lehetne-e írni minden fájdalomkórokozó sarlatán nevét, vagy sem. Lehet, hogy meg kellene próbálni?

Töttös Gábor

Vasárnap újabb nagygyűlés Szófiában

Újabb nagygyűlést hirdetett meg vasárnapra – a BKP Központi Bizottságának december 11-re összehívott ülése előestéjére – a közel húsz bolgár független szervezet és párt képviselőiből alakult „kezdemenyező bizottság”. A nagygyűlést a Nevszki székesegyház előtti téren a koradélutáni órákban tervezik megtartani.

Ezt a hírt a bolgár tömegtájékoztató nem közölte.

Grudi Pancsev, a szociáldemokraták

szóvivője arra a kérdésre, hogy mi ellen tiltakozik a vasárnapi megmozdulás, kijelentette: ez a megmozdulás inkább követelő, mint tiltakozó lesz, a másnapi pártplénum figyelmét fel akarják hívni arra, hogy nem mondanak le a BKP és a közélet megtisztításának erőteljesebb folytatásáról, nyomatékosan követelik a BKP vezető szerepét rögzítő cikkely törlését az alkotmányból, a többpártrendszer de jure elismerését, s a szabad választásokat a megfelelő időben.

Új vasúti világcsúcs

Keddől 480 km/óra az új világcsúcs a vasúti pályán. Ezt a sebességet a francia szuperexpressz, a TGV (Train a Grande Vitesse – nagysebességű vonat) egyik szerelvénye érte el egy, a forgalom előtt még meg nem nyitott pályaszakaszon, Vendome közelében. A négy kocsiból és két motorkocsiból álló szerelvény egy 15 perces próbaúton teljesítette a rekordsebességet. Az eddigi világcsúcsot egy NSZK-beli szuperexpressz tartotta, 406,9 km/óra sebességgel.

40 éve alakult meg a Horvátországi Magyarok Szövetsége, amely értékes kulturális, oktatási és művelődési tevékenységet fejt ki, főként a Dráva-szögben és Szilvaóniában élő magyar nemzetiség körében. Az évforduló alkalmából Eszéken kedden ünnepséget rendeztek, amelyen részt vett Rátkai Ferenc művelődési államtitkár és Tabajdi Csaba miniszterhelyettes, a Minisztertanács nemzeti és etnikai kisebbségi kollégiuma titkárságának vezetője. Jelen volt Györke Sándor belgrádi magyar nagykövet. Rátkai Ferenc értékes könyvgyűjteményt nyújtott át a szövetségnek.

Minden eddiginél nagyobb, 103 tagból álló török határsértőcsoportot fogtak el három magyar „segítőtársával” együtt kedden az osztrák határőrizeti szervek Nickelsdorfnál.

A török menekültek – 34 felnőtt és 69 gyermek, köztük egy két hónapos csecsemő is – két autóbusszon futottak be a hegyeshalmi határállomásra, majd azon átjutva még a nickelsdorfi osztrák ikerátelöhely elérése előtt kiszálltak a járművekből, s az ellenőrző pontot elkerülve próbáltak beljebb jutni osztrák területre. A két buszt, amikor utasai nélkül át akart haladni az állomáson, a határőrizet feltartóztatta. A budapesti Volánbusz járművei, s a benne ülő szigetalmi illetőségű gépkocsivezetők szándéka az volt, hogy a török csoportot a határtól távolabbra autóbusszaikba ismét felvezessék és továbbfuvarozzák. Az osztrák szervek rövid idő alatt megtalálták és őrizetbe vették a határsértőket.

Kiadja a Dátum Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Töttös Gábor (külpolitika). Olvasószerkesztő: Kis Pál István (belpolitika). Rovatvezetők: Bálint György (sport), Szávai Géza (kultúra), Takács Zsuzsa (szociálpolitika). Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), Vigh József (Toronto). Felelős vezető és kiadó: dr. Károly István. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 74/16-277. Fax: 74/15-275. A budapesti iroda címe: 1023 Bp. Harcsa u. 2. Tel.: 11-52-744. Nyomja az Athenaeum Nyomda Budapest VII., Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szilávik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Elfizethető bármelyik hírlapkiadásos postahivatalnál, a kézbesítőnél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest XIII., Lehel u. 10/A. közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Előfizetési díj: egy hónapra 200 Ft, negyedévre 600 Ft, félévre 1200 Ft, egy évre 2400 Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN-szám: 0864-9170.

Ülést tartott a Hiltonban a Vámegyütműködési Tanács

Módosul az Országgyűlés decemberi ülészakájának programja

Módosul az Országgyűlés december 18-ára összehívott ülészakájának korábban már közzétett programja.

A változás oka, hogy az Országgyűlés több, a novemberi ülészakán szereplő előterjesztés megtárgyalását decemberi ülészakára halasztotta, továbbá a Minisztertanács – sürgős tárgyalást kérve – új törvényjavaslatokat nyújtott be a Parlamentnek. Néhány, eredetileg a decemberi ülészakára tervezett napirendi pontot pedig a jövő januári ülészakán tárgyalnak meg.

A testület a decemberi ülészakán várhatóan az alábbi előterjesztéseket tárgyalja meg:

- tájékoztató az 1990. évi gazdaságpolitikai programról;
- törvényjavaslat az 1990. évi költségvetésről, valamint a Központi Műszaki Fejlesztési Alapról és a társadalombiztosításról szóló törvények módosításáról, továbbá a Társadalombiztosítási Alap 1990. évi költségvetéséről;
- javaslat a lakásgazdálkodási rendszer reformjára és az 1990. évi intézkedésekre, valamint törvényjavaslatok a lakáscélú állami kölcsönök utáni adófizetéséről, az állami kölcsönök kamatainak támogatásáról, továbbá a lakásalap hozzájárulásáról;

– törvényjavaslat a fogyasztási adókról és a fogyasztói árkiegészítéssokről;

– törvényjavaslat a postáról és a távközlésről szóló törvény módosításáról;

– törvényjavaslat az illetéktörvény módosításáról;

– az alkotmány módosításával összefüggő törvényjavaslatok (az ügyészségről, a büntetőeljárásról szóló törvények, a Büntető Törvénykönyv, valamint a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló törvényerejű rendelet) módosításáról;

– törvényjavaslat a vezető állami tisztségviselők, valamint az országgyűlési képviselők munkadíjáról;

– képviselői indítványok az egészségügyi, valamint a gazdálkodó szervezetek és gazdasági társaságok átalakulásáról szóló törvények módosításáról;

– javaslat az Állami Számvevőszék szervezeti felépítéséről, létszámáról és éves költségvetéséről;

– határozathozatal a népszavazással összefüggő kérdésekről;

– Bánffy György képviselő indítványának tárgyalása. (Az Országgyűlés feloszlása).

**Holnapi
számunkban
olvashatják,
mit mond a pszichiáter
a nemzet-egyen-
politika
összefüggéséről**

A telefondoktor a vesekövesség okáról, elterjedtségéről beszél december 10-ig hallható adásában. Válaszol azokra a kérdésekre is, hogyan különböztethető meg a vesekő okozta görcs az egyéb fájdalmaktól; mi az oka annak, hogy az eltávolított vesekő helyett új fejlődik. A telefondoktor a 1172-111-es számon hívható munkanapokon 17 órától másnap reggel 8 óráig, szombaton és vasárnap egész nap.